

V 726

Tabl.
Ks 2049 Kr.

FRIMAE LINEAE
IVRIS PRIVATI
PRINCIPVM
SOCIETATIS GERMANICAE

N. c. 640

BOTTINGAE
MUSEUM CIVITATIS VANDERHOEFTI
1758

IOANNIS STEPHANI PÜTTERI

I. V. D. CONSILIARII REG. AVL. ET IVRIS
PVBLCI IN GEORGIA AVGVSTA
PROFESSORIS ORDINARII

PRIMAE LINEAE
IVRIS PRIVATI
PRINCIPVM
SPECIATIM GERMANIAE.

GOETTINGAE
SVMTIBVS VIDVAE VANDENHOECK

1768.

1

IOHANNIS STEPHANI PÜTTERII

M. D. CONSULTARII REG. AUL. ET IVRIS

FAVORIT. IN GEORGIA AVOGATA

PROFESSORIS ORDINARIJ

PRIMAE LINEAE

IVRIS PRIVATI

PRINCIPVM

BRITANNIAE GERMANIAE

Bibliothek der
Juristischen Fakultät
Leipzig

1797 G / Rg 13
GOTTINGEN
STETTIN
1798

~~L, 448~~

CONSPECTVS.

PROLEGOMENA.

Sect. I. de *notione et fontibus iuris priuati principum*, speciatim Germaniae, p. 1.

Sect. II. *Notitia litteraria iuris priuati principum*, eiusque methodus, p. 8.

LIB. I. de *successione familiarum Germaniae illustrium*, p. 13.

Cap. I. de *successione semper a primo adquirente repetenda*, et de *legibus successionis familiarum Germaniae illustrium*, p. 13.

Cap. II. de *mariis prae feminis in successione illustrium praerogatiua*, p. 22.

Cap. III. de *iis, qui a successione excluduntur*, p. 31.

Cap. IIII. de *ordine succedendi admissa diuisione*, p. 61.

Cap. V. de *ordine succedendi ex maiortu et primogenitura*, p. 78.

Cap. VI. de *composita complurium familiarum successione hodierna*, p. 91.

Cap.

Cap. VII. de *successione feminarum illustrium post extinctam stirpem masculam*, p. 93.

Cap. VIII. de *successione in terris gentis extinctae, non superstiti aut successione incapace stirpe feminea*, p. 97.

Cap. IX. de *successione adscendentium et cognatorum*, p. 101.

Cap. X. De *obligatione successoris ex factis antecessoris*, p. 103.

LIB. II. de *reliquis principum priuatis iuribus*, p. 107.

Cap. I. de *iuribus et obligationibus coniugum et parentum illustrium*, p. 107.

Cap. II. de *tutela illustrium*, p. 116.

Cap. III. de *testamentis, pactis, delictis causisque iudicialiis illustrium*, p. 122.

PRO-

PROLEGOMENA.

SECT. I.

DE NOTIONE ET FONTIBVS IVRIS PRIVATI PRINCIPVM, SPECIATIM GERMANIAE.

§. I.

I mperantes monarchiarum siue li-
berarum siue subordinatarum, et
qui ad illorum familias perti-
nent, 1) communi nomine PRIN-
CIPVM appellantur; vnde 1) alii iterum
principes imperantes (regierende Herren),
alii non imperantes; amboque 2) alii re-
gnorum principatuumue independentium,
alii principatuum subordinatorum, inclu-
sis etiam comitatibus et vel dynastiis, distin-
gui possunt. Generalius II) omnes PER-
SONARVM ILLUSTRIVM nomine ve-
niunt, remotis tamen personis cuiuscum-
que

I) Prin-
cipum et
persona-
rum illu-
strium
nomine
I) qui-
nam hic
veniant?

A

que

que ordinis *privatis*, quales hic vocantur; quaecumque nec imperantes sunt, nec ad eorum familias pertinent. Quare III) suo quidem modo etiam *nobiles* Germaniae *immediati* hic in censum venire possunt; contra IV) nec *nobiles*, nec *comites*, nec vel principes Germaniae *mediati* proprie huc pertinent; sicuti V) nec *de legatis*, hic sermo est.

§. 2.

2) Negotia principum alia publica, alia privata.

NEGOTIA principum imperantium I) *qua talium PUBLICA*, atque *iura et obligationes*, quae circa ea obveniunt, aut iuris publici, aut gentium sunt, eademque non possunt esse *personarum privata-rum*. Quatenus vero II) *imperantes* considerari possunt etiam non *qua tales*, sed *qua homines* modo; plurima etiam *cum privatis communia* iis *negotia* esse possunt, adeoque et obiecti ratione communia iura et obligationes. Multo magis III) sic cogitari possunt principum non regentium, seu *personarum illustrium in genere* et *negotia privata* et *iura obligationesque privatae*.

§. 3.

3) Indeius privatum principum.

Quodsi quaeritur, *quaenam* sint iura et obligationes principum in *negotiis eorum*

rum privatis; horum iurium et obligationum siue complexus siue scientia efficit IUS PRIVATVM PRINCIPVM, siue IVRISPRVDENTIAM PRINCIPVM PRIVATAM. Omnino autem in rebus etiam privatis non sunt eadem principum privatorumque iura et obligationes. Ergo *datur ius principum privatum.*

§. 4.

In ipso fonte I) differunt principum privatorumque iura, quod leges ab illis latae eos ipsos haud stringant, quo sensu omnes *principes legibus soluti* sunt (a). Contra II) *in legibus reipublicae fundamentalibus* accidere potest, ut vnum alterumue ius principis privatum definitum sit, eoque respectu quorumcumque ius principum privatum lege positiua quidem, sed pactitia, niti potest; verum nec ea facile vniuersus iuris privati ambitus vniquam definitur. Ceterum vero III) *principes independentes*, quippe qui in statu naturali viuunt, solum *iure naturae* vtuntur, nisi quas aut *religionis intuitu* normas suppeditet sacra scriptura, vel ius canonicum aliaue eiusdem auctoritatis lex eccle-

(a) L. 31. D. de legibus.

ecclesiastica, aut qua consuetudo vel *obseruantia* forte plurium *uniformis* detur. IV) *Principes subordinati* etiam lege *ciuili* stringi possunt.

§. 5.

2) In Germania
principum priuato iure

Etiam *Germaniae principes* I) varias *principum Europae consuetudines* obseruant. *Vniuerse* tamen II) illorum ius priuatum non recte ex horum iure, aut vel ex solo iure naturae aestimatur. Respectu caesaris enim et imperii quum *subditi* sint, omnino in priuatis eorum negotiis valet, *quidquid vniuerse* in Germania *vim legis ciuilis* habet.

§. 6.

valent a) leges imperii et iura communia;

Valent itaque in priuato principum *Germaniae iure* I) citra omnem controuersiam *leges imperii*, quatenus modo quid continent, quod ex mente legislatorum hic adplicari potest; veluti cuius generis sanctiones haud paucae occurrunt in Aurea bulla; in constitutione criminali Carolina, in ordinatione camerali, in ordinatione politicae, in reliquis recessibus imperii vel deputationis. Quin valent etiam II) *communia*, quae vocant, peregrinae licet originis, *Germaniae iura*, Romanum, canonicum et feudale Longobardicum.

§. 7.

§. 7.

Sicuti vero I) generatim ista peregrina iura communia non indistincte in Germania valent, sed *statutis* legibusque et *consuetudinibus* familiarum, pagorum, vrbium, prouinciarum totiusque imperii *domesticis* cedere debent; ita in primis II) *familiarum* Germaniae *illustrium* ab origine conseruata AVTONOMIA non potuit non in plurimis rebus, in quibus Romana aliaue peregrina instituta vniuersae familiarum illarum conditioni plane contraria sunt, peregrino isti iuri communi se opponere, siue conseruando antiquiora mere patria iura, siue noua quoque statuendo sibi magis conuenientia.

b) salua
tamen
autono-
mia fami-
liarum il-
lustrium;

§. 8.

Quae quum ita sint, I) in fontibus iuris priuati principum Germaniae primum locum tenent suae *cuiusque familiae illustris* *leges speciales*; siue in pacto agnatorum, siue in dispositione capitis familiae eae consistant, siue denique auctoritate superioris nitantur, veluti litterae inuestiturae, priuilegia, aliaue concessionis caesareae. Eademque II) vis est *obseruantiae* singularum familiarum.

Ideoque
I) ante
omnia
valent le-
ges et ob-
seruanda
cuiusque
familiae

A 3

§. 9.

§. 9.

in quibus
mixta
quidem
domestici
sunt
peregrina,

Noviore quidem *aevo* I) sunt etiam *immixta* legibus familiarum illustrium *varia* Romana aliaue *peregrina*, eaque tunc ex iure Romano aliove, ex quo ea hausta sunt, interpretari fas est. A potiori tamen II) quum tantum non omnes in statutis suis id egerint familiae illustres, ut *aut* antiquiora *conseruarent* patria iura, *aut* in nouis condendis *conditionem suam* aliorumque vicinorum suiue ordinis *exempla* ante oculos haberent; ex miro quodam legum istarum et vel obseruantiae *concentu* I) quasi sponte sese offert singulare quoddam *ius commune* familiarum Germaniae illustrium mere *domesticum*, longe a quouis iure peregrino diuersum. Et ex eo tunc pari iure 2) *interpretationem* fieri, et ad illud potius, quam ad iura qualiacumque *peregrina*, confugere fas est.

§. 10.

sed adhibenda tamen sunt
a) pristina iuris patrii monumenta,

Quotquot itaque supersunt *antiqua* pristini iuris patrii *monumenta*, veluti *lex Salica*, ceteraeque *seculi V.* et sequentium antiquae populorum Germaniae leges, et quae ex *diplomatibus* atque *formularibus* antiqui et medii aevi erui possunt, item *Speculum Saxonicum*, *Sueuicum*, et *ius*, quod

quod vocant, *caesareum*, cet. ea omnia I) per se quidem *legis vim* haud amplius habent, sed II) ad conficiendam *theoriam* iuris pristini patrii summum usum praebent, ut colligi inde possit, *an et quaenam* sint in legibus familiarum illustrium *conseruata* pristina iura, et *quomodo* haec ipsa sint intelligenda.

§. II.

Similiter *singulae* singularum familiarum *leges* I) per se *sibi inuicem* nihil iuris efficiunt; sed *in concentu* tamen usum praebent, *cum* ad theoriam inde generalem conficiendam, *tum* ad interpretationem legum similium inde hauriendam. Quare II) optandum foret, omnes, quotquot aut generales, aut singulorum argumentorum *leges* huiusmodi in promptu sunt (a), *ordine chronologico* si non colligi, tamen *indice* repraesentari, ipsumque hunc fontem tunc sollertius, quam hucusque factum, adiri (b).

(a) Commendari hac mente possunt partim *collectiones diplomaticae*, in primis Joh. Christ. Lünig's Reichsarchiv, partim *deductiones* in causis illustribus editae.

(b) Conf. meine jurist. Encyclop. (1767.) p.227. ibique alleg. Fried. Iac. Diet. de BOSTEL diss. *de origine renunciationum filiarum illustrium*, Giesl. 1766.

§. 12.

2) In sub-
fidium
valent le-
ges imp.
et reliqua
iura com-
munia ;

His denique praemissis porro locus est
legibus imperii, iurique etiam peregrino
communi (§. 6.); et postremo demum lo-
co reliquorum *Europae principum usus* ;
atque tandem *iuri naturae* (§. 5.).

§. 13.

speciatim
et leges
Romanae
de iuri-
bus Au-
gusti et
Augu-
stae.

Ex *iure Romano* speciatim ea, quae
de iuribus Augusti Augustae agunt, et-
iam principibus nostris applicari solent ;
nec male, nisi qua independentia personae
in istis legibus supposita rationem differentie
efficiat.

SECT. II.

NOTITIA LITTERARIA IVRIS PRIVATI
PRINCIPVM,
EIVSQVE METHODVS.

§. 14.

1) Histo-
ria litte-
raria iuris
privati
princi-
pum.

Historia litteraria huius studii adposi-
te enucleata est in den *Hallischen Beyträgen*
zur juristischen gelehrten Historie tom. I.
(1755.) p. 97 -- 130. *Scriptores*, uni-
verse de hac disciplina meriti, praeter eos,
qui singularia argumenta aut dissertations-
bus,

bus, aut deductionibus, aut responsis tractarunt, potissimum sequentes sunt:

1. Nic. BETSIVS in tractatu nomico-politico *de statutis, pactis et consuetudinibus familiarum illustrium et nobilium, illis praesertim, quae ius primogeniturae concernunt*, 1611.; edit. II. cum notis Io. SCHILTERI 1699. 4.

2. Nicolaus MYLERVS ab Ehrenbach (n. 1610., consil. Würtemb. 1677.) a) diff. sub praesidio Wolfg. GRUBERI *de statibus imperii eorumque iure*, Tübing. 1640.; indeque enato tractatu: *de principibus et statibus imperii R. G.*; deinde b) *Etologia* 1662.; c) *Nomologia* 1663.; d) *Gamologia* 1664.

* Reliqua auctoris opera, veluti *archologia, stratologia, metrologia, hyparchologia*, non tam huius sunt loci.

3. Ioh. Volkmar. BECHMANN, f. *respondens* Henr. Ioach. ab ELTZ diff. *de obligationibus et praerogativis principum in praecipuis negotiis civilibus privatis*, Ien. 1669.

4. Io. SCHILTER (n. 1632., 1671. Doctor Ien., 1686. prof. Argentor. A 5 †1705.)

- † 1705.) in *institutionibus iuris publici*, 1696. 8.
1698. 5. Gottlieb Gerh. TITIVS (n. 1661., 1688. D. Lips., 1709. prof. † 1714.) in *specimine iuris publici* 1698., praefertim edit. III. 1717. in capite *de conditione statuum priuata*.
1702. 6. Ge. Melch. de LVDOLF (n. 1667., 1692. secret., 1697. consil. Ifenac., 1711. assessor cam. imp. † 1740.) a) *de introductione iuris primogeniturae* 1702., edit. II. 17... , III. 1733. fol.; b) *de iure feminarum illustrium* 1711. 4., edit. II. 1734. fol.
1711. 7. Io. Ge. de PONIKAV (discipulus Titii) *diff. de conditione priuata statuum imperii*, Lips. 1711., edit. II. *ibid.* 1740.
1715. 8. Mich. Henr. GRIBNER (n. 1682. 1703. D. Lips., 1707. Prof. Vitemb., 1717. consil. aul. et archiuar. Dresd., 1726. ordinar. Lips., † 1734. a) *diff. de praeiudicio principum imperii ex abusu iuris Iustinianei* 1715., (speciatim cap. 2. *de abusu iuris Iustinianei in iurisprudentia principum priuata*;) eaque inserta *opusculis* 1722.; b) *praelectionibus*, quarum monumenta postuma

ma

ma sunt *theses* olim dictatae iam primum impressae, Goetting. 1736. 8., et discursus academici calamo excepti, nunc editi sub tit.: *principia iurisprudentiae privatae illustris*, 1745. 8.

9. Io. Iac. HELFERICH (n. 1692., 1730. prof. Tübing., † 1750.) diss. *de iurisprudentia principum ordinumque S. R. G. I. privata*, Tüb. 1730.; continuata a filio Io. Fried. HELFERICH *specim. II. de iurisprudentia principum privata* 1745.

IO. Sebast. Eberh. IHERING (consil. Fris. Orient.) libello sub tit.: *Borläufige Grundlehren der bürgerlichen Privat-Rechtsgelahrtheit der Reichsstände in Teutschland*, Bremen 1731. 8.

II. Burch. Gotth. STRUV (nat. 1671., 1704. prof. Ien., † 1738. Mai. 24.) a) programme in publicum emissod. 4. Apr. 1738., quo promittebat *corpus iuris gentium, seu iurisprudentiam heroicam*, a pluribus annis inde elaboratam; quam posthaec b) tamquam opus postumum edidit auctoris gener Io. Aug. HELLFELD tom. I. 1743., II. III. 1745., IV. 1746., V. 1747., VI. 1748. VII. 1753.

1744. 12. Io. Iac. MOSER (n. 1701.) in
 Teutschen Staatsrechte tom. XII - XXVI.
 1744. 1746.

1747. 13. Io. Fried. Willh. de NEVMANN
 in Wolfsfeld a) *institutionibus iuris prin-*
cipum priuati, Erf. et Lips. 1747.; b)
meditationibus iuris principum priuati
 tom. I. *de iure personarum*, 1751.;
 tom. II. *de matrimoniis principum*
 1751.; tom. III. *de patria potestate et*
tutela principum 1752.; tom. IV.
reale principum ius, I. *de dominio et*
seruitute, pignore et hypotheca, pos-
sessione et praescriptione, dote et dota-
litio illustrium, 1752.; tom. V. *de he-*
reditatibus et successionibus principum,
 1752.; tom. VI. *de pactis et contracti-*
bus principum, 1753.; tom. VII. *de*
delictis et poenis principum, 1753.;
 tom. VIII. *de processu iudiciario in*
caussis principum, 1753.; tom. IX.
 exhibente *supplementa priorum octo to-*
morum, 1756. 4.

§. 15.

II) Me-
 thodus
 huic di-
 sciplinae
 conue-
 niens.

METHODO iuris priuati principum non
 tam conuenit communis reliqui priuati iu-
 ris diuisio in *ius personarum*, *verum* et *a-*
ctionum, quam ut ante omnia tractetur
 suc-

successio familiarum illustrium, quippe a qua pendent pleraque tantum non omnia principum cetera singularia iura; maxime quum hic omnis reliqua iuris priuati theoria iam perspecta merito supponatur.

LIB. I.

DE SVCCESIONE FAMILIARVM
GERMANIAE ILLVSTRIVM *.

CAP. I.

DE SVCCESIONE SEMPER
A PRIMO ADQVIRENTE REPETENDA,
ET DE
LEGIBVS SVCCESIONIS
FAMILIARVM GERMANIAE ILLVSTRIVM.

* Generatim hic comparari possunt 1) Chr. Phil. RICHTER diss. *de successione in familiis illustrium*, Ien. 1664.; 2) Henr. COCCEII diss. *de successione regum, principum et familiarum illustrium*, Frf. 1687.; 3) Io. Wolfg. TEXTOR diss. *de successione regum, principum, familiarumque illustrium*, Heidelb. 1687.; 4) Ferd. Chr. HARPPRECHT *de successione pactitia, fideicommissaria et testamentaria*, cum annexis responsis tomi II. Vlm. 1698.; 5) Gottl. Gerh. THIIII diss. *de successione in Germaniae territoria*, Lipsi. 1707. 6) Franc.

6) Franc. Aug. Sebast. GREINER diff. *de successione principum et illustrium personarum lege vel pacto obueniente*, Erf. 1715.; 7) Ge. Gust. GERDES diff. *de eo, quod iustum est in casu dubiae ac litigiosae successione principum*, Hamb. 1730.; 8) Car. Wilh. Maur. DE BODE diff. *de successione gentilia, vulgo der Stammesfolge, ratione principatum, comitatum et dynastiarum imperii R. G. ex regula obtinente, ac de effectibus eiusdem eminentioribus*, Goetting. 1750.; 9) Diff. mea *de normis decidendi successione familiarum illustrium controuersam*, Goetting. 1757.

§. 16.

I) Normae successione communis tam allodiis quam feudis;

In successione familiarum Germaniae illustrium nonnihil differentiae efficere potest *qualitas terrarum*, de quibus agitur, *feudalis allodialisue*. Praecipuae tamen successione *normae* in auitis allodiis non minus, quam in feudis, *uniformes* obseruantur. Neque enim illis minus, quam his, a pristinis inde temporibus inhaeserunt *seruitia militaria* (a); et in medio aeuo plane adeo communis erat feudalis nexus, vt nihil fere non ei adcommodaretur. Qua in re licet nouiore aeuo haud exigua acciderit mutatio, mansit tamen aliud principium *conseruandi familiae* cuiusque *splendoris* (b); quin et noua accessit increuitque *principum qua imperantium* consideratio,

ratio. Quae omnia quum satis Incommo-
dam efficiant successionis feudalis ab allo-
diali separationem; non mirum est vtram-
que successionem, quoad eius fieri potest,
pari passu contineri.

(a) Capitulare Caroli M. a. 807. in GEORGISCA
corp. iur. Germ. p. 733. sq.: "In primis qui-
„ cumque *beneficia* habere videntur, omnes in
„ hostem veniant. Quicumque *liber* manfos
„ quinque *de proprietate* habere videtur, simili-
„ ter in hostem veniat. Et qui quatuor manfos
„ habet, similiter faciat." etc.

(b) Conf. 1) Nic. Chph. LYNCKER *diff. de fa-*
miliarum nobilium splendore, Jen. 1689.; 2) Diet.
Herm. KEMMERICH *progr. de institutis Germa-*
norum ad conseruationem familiae spectantibus,
Jen. 1737.; 3) Ern. Wilh. STRECKER *dissert. de*
splendore familiarum illustrium conseruando, Erf.
1747.

§. 17.

Primum adeo successionis Germanicae in primis
principium in eo consistit, vt *in libera dis-* vt primo
positione bona quisque *non alia* habeat, *adquiren-*
quam quorum ipse *primus acquirens* est, *ti tan-*
Bona a primo acquirente in posteros trans- *tum fit li-*
missa non primae tantum generationi, sed *bera dis-*
ferae in infinitum posteritati relicta censetur; *positio*
hinc iure meritoque nefas habetur, *bono-*
bona a parentibus vel a maioribus oriunda *rum*;
libe-

liberae cuiusque possessoris dispositioni committere (a). Contra suprema familiarum Germaniae illustrium lex est: *ut splendor cuiusque familiae conseruetur, ideoque bona semel familiae dicata semper in eadem maneant* (b).

(a) Vniuersalioris olim, etiam inter alios ordines, huius iuris sat clara exstant vestigia in *iure prouinc. Sax.* lib. 1. art. 52. verbis "ohne der Erben Laub und ohne Gericht mag kein Mann sein eigen Gut noch seine Leute vergeben;" in *iure prouinc. Alem.* cap. 312. (in SENKENBERG *corp. iur. Germ.* tom. 2. p. 365.) verbis; "Sihet einer sein Eigen wider seiner Erben Willen hin, und ohne des Vogts Ding; sie sollen vor den Richter fahren und es versprechen, und der Richter soll es antworten den Erben;" im Weichbilde art. 20. 21. gloss.: "Erbeigen mag man ohn der Erben Laub nicht vergeben, wohlgewonnen Eigen mag man aber wohl vergeben." Quibus iungi possunt sat multa iura statutaria, in quibus supersunt reliquiae istius distinctionis unter Erbgut und wohlgewonnen Gut. Conf. Io. Fried. LVDOVICI *diff. de diuerso iure bonorum adquiretorum et hereditariorum*, Hal. 1714.

(b) Conf. Io. Ferd. Wilh. BRANDT *diff. de natura bonorum auitorum, vulgo Stammgüter iure Germanico in dominio, minus pleno consistente, atque inde sumenda interpretatione in fideicommissis familiae*, Marb. 1746. 2) Io. Aug. HELLFELD *l. respond.* Theod. Ge. Wilh. EMMINGHAUS

HAVS *diff. de restricta illustrium alienandi facultate, maxime quoad allodia anita, Ien. 1747;*
 3) Io. Car. Henr. DREYER *diff. de restricta facultate bona hereditaria alienandi ad hereditaria bona mobilia non pertinente, Kil. 1750.*

§. 18.

Inde sequitur, I) *immediate a morte primi acquirentis* in omnibus ab eo posteritati suae relictis bonis IUS SVCCEDENDI hinc a primo acquirente repetendum omnino ius succedendi;
ad omnes eius posteros adeo deuolui, ut a nullo unquam possessore suo iterum successori adimi et extra familiam transferri possit, adeoque nunquam ultimo defuncto eiusque beneficio, sed semper primo acquirenti, siue, ut aiunt, ex pacto et providentia maiorum succedatur, i. e. ut ius succedendi semper a primo acquirente nunquam ab ultimo defuncto repetendum sit; hinc et
 II) *nemo, nisi a primo acquirente descendat, ius succedendi habeat.*

§. 19.

Cauendum vero, ut ne cum iure succedendi confundatur ORDO SVCCEDENDI. ordo autem succedendi ab ultimo defuncto.
 Quantumvis enim I) subinde coincidat, ut primo acquirenti idem, qui ultimo defuncto sit propinquior; *ordo* tamen succedendi, nisi plane absonum et ab vna semper linea ad alteram transilientem eum cogitare

B

gitare

gitare velis, sua natura non aliter, quam *ab ultimo defuncto*, computari potest (a). Neque II) repugnat Germanicae successio- nis principiis, vt quis *intuitu suae posteri- tatis*, in primis nondum natae, etiam in bonis auitis noua, quod attinet ad ordinem succedendi, statuat (b).

(a) *Muserlesene Rechtsfälle* part. 2. resp. 52. p. 491. sq.

(b) Ge. Wilh. WAGNER *diff. de mutatione suc- cessionis in familiis illustribus*, Gieß. 1740.

§. 20.

II) leges successio- nis fami- liarum il- lustrium; Hinc simul intelligitur, I) *legem suc- cessionis* in familia quauis illustri dari potif- simum *a primo acquirente*, deinde aut a nouo quouis *capite familiae* suaeue stirpis, aut *a pluribus cunctisue* vnius familiae agnatis (a). Quales quidem successio- nis leges, II) quamdiu Germania suis solum consuetudinibus regebatur, non tam ne- cessariae, nec tam frequentes erant, quam ex quo *turbata domestica* instituta *iuribus peregrinis* fuerunt. Quumque III) pa- trio iure perinde esset, quacumque ratio- ne voluntas valide disponentis declararetur, pluresue paciscendo inter se conueni- rent; vel in forma harum legum hoc effe- cit

est iuris Romani et canonici auctoritas, ut solennia de his rebus *testamenta* conderentur, inque iis simplicia iuris patrii instituta exotica veste *fideicommissi familiae* induerentur (b). Immo IV) parum absuit, quin *pactis* Germanico more *de successione conditis* plane quaestio status moueretur (c); quae demum, mirum, quibus iureconsultorum artificiis, sustenta sunt (d); inter alia interposita haud raro, at citra necessitatem reapse, *iurisiurandi fide* (e); frequenter quoque expetita *confirmatio* eorum caesarea (f), qua tamen pariter, nisi circa feuda quid contineant, quod sine consensu domini directi fieri nefas, certe *haud indigent* (g).

(a) Generatim huc pertinet Nic. BETSIVS *de statibus et pactis familiarum illustrium*, Francof. 1611., et cum notis Io. SCHILTERI Argentor. 1699. 4.

(b) Commendari hic possunt: 1) Phil. KNIPSCHILD *de fideicommissis familiarum nobilium*, Arg. 1626., Vlm. 1693. 4.; 2) Christ. WILDVOGEL *diff. de fideicommissis familiarum nobilium conventionalibus*, Ien. 1710.; 3) Iust. Henr. BOEHMER *diff. de fundamento pactorum familiae ad fideicommissa inclinantium*, Hal. 1730. (in *exercit. ad D.* tom. 2. p. 403. sq.); 4) Fried. Lud. COM. DE OETTINGEN *de fideicommissis*, Helmst.

1734.; 5) Io. Casp. HEIMBURG *f. respond. Io. Ern. SCHROETER diss. de iuris communis et Germanici differentiis in doctrina de fideicommissis*, Ien. 1743.; 6) Herm. BECKER *diss. de valore fideicommissorum tam ultima voluntate, quam per conventionem constitutorum*, Rost. 1752.

(c) Conf. 1) Sam. STRYCK *diss. de pactis successoriis eorumque iustitia*, Francof. ad Viadr. 1671.; 2) Io. Phil. RINGLER *de pactis illustrium successoriis*, Francof. 1693.; 3) Ioh. POLLITZ *diss. de pactis hereditariis et successoriis*, Erf. 1722.; 4) Phil. Balth. GERDES *diss. de validitate pactorum successoriorum etiam iuramento non confirmatorum*, Gryph. 1729.; 5) Io. Flor. RIVINVS *de pactis successoriis*, Lips. 1730.; 6) Conr. Wilh. STRECKER *diss. de doctrina successionis pactitiae eiusque usu et abusu in Germania*, Erf. 1738.; 7) Pet. MIDDELDORF *diss. de fati successionis intestatae, testamentariae ac pactitiae*, Rint. 1740.; 8) Io. Pet. de LVDEWIG *diss. de differentiis iuris Rom. et Germ. in pactis de superstitis heredio*, Hal. 1741.; 9) Io. Pet. BANNITZA *diss. de pactorum successoriorum praecipue familiarum illustrium constanti in Germania valore*, Würzb. 1748.; 10) Theod. Ge. Willh. EMMINGHAUS *diss. de eo, quod iustum est circa conventionales hereditatum translationes*, Ien. 1749.

(d) *Mox* nempe ex eo capite, quod principes Germaniae milites sint, militum autem pacta successoria valeant per L. 19. C. *de pactis*; *mox* ideo, quod suspicio captandae mortis, ceu ratio legis, inter

inter illustres cesset; *mox* ex mero et mixto imperio, vi cuius statibus imperii liceat leges condere, iurique communi derogare. GAIL. lib. 2. *obs.* 127. ibique alleg.

(e) Cap. 2. *de pactis* in 6. Struben Nebenfund. tom. 5. p. 50. MIDDELDORF cit. *diff. de factis succ.* sect. 7. §. 8. p. 91.

(f) Scil. vt ex plenitudine potestatis suppleatur, si quid iure communi inualidum fuerit, GAIL. lib. 2. *obs.* 127.

(g) STRYCK *de succ. ab intest.* diff. 8. cap. 7. §. 18. sq., *Electa iuris publ.* tom. 2. (1710.) p. 10. sq., BOEHMER *consult.* tom. 1. part. 2. resp. 46. n. 14 - 38. p. 221. sq., REINHARTH *ad Christinaeum* vol. 6. *obs.* 20. p. 49. sq. Adde, quae deduxi im Ungrunde der Regredient-Erbschaft §. 130. sq., inter alia ex CAPITVL. CAES. art. 1. §. 9. et art. 11. §. 2.

§. 21.

In feudis praeterea *litterae inuestiturae* dant normam successionis, earumque postremae potissimum in possessorio, antiquiores etiam in petitorio respiciendae (a).

speciatim in feudis;

(a) CAPITVL. (1612.) art. 11. §. 1.: "Wir sollen und wollen auch die Lehen und Lehenbriefe denen — Reichsvasallen jedesmal nach dem vorigen Tenor — unweigerlich, und aller Contradiction ungehindert, als welche zum rechtlichen Austrage zu verweisen, widerfahren (lassen.)"

B 3

Ord.

Ord. consil. imp. aul. tit. 5. §. 1. inf.: "Also ist es auch in Lebens-Streitigkeiten zu halten, daß in deren Relation vornehmlich die originales inuestiturae, und was für pacta darinn ausdrücklich begriffen, wohl erwogen — werden." Conf. Henr. BROKES *de fide recentiorum litterarum inuestiturae antiquis maiore*, Viteb. 1734. CRAMERS *Nebenstunden*, part. 4. p. 142. sq., STRUBEN *rechtl. Bedenken*, tom. 2. p. 522. sq.

§. 22.

Denique et in successione *observantia* cuiusque familiae non minor est efficacitas, quam scriptarum legum, tum ad interpretandas eas, tum ad supplendas earum vices; maxime, vbi pristina patria iura vel tacite sic continuata esse adparet (a).

(a) Conf. e. g. meine außerlesene Rechtsfälle, part. 1. resp. 7. p. 90. sq.

CAP. II.

DE MARIUM PRAE FEMINIS
IN SVCCESIONE ILLUSTRIVM
PRAEROGATIVA *.

(*) Comparari hic possunt *de iuribus feminarum illustrivm*, in primis quod ad successionem attinet, in genere sequentia scripta: 1) Ge. Melch. DE LYDOLF *de iure feminarum illustrivm*, Isenac.

1710.

1710., Ien. 1734. fol. 2) Henr. COCCII *diff. de ordine succedendi feminarum illustrium in territoriiis*, Francof. ad Viadr. 1711. in exercit. eiusd. vol. 2. p. 1037.; 3) Gabr. SCHWEDER *diff. de feminarum in feudis cum masculis concurrentium exclusione horumque praerogativa*, Tüb. 1720.; 4) Ern. Chr. ARNOLD *diff. de iure successionis feminarum in dominiis et imperiis*, Gießl. 1725.; 5) Nic. Hier. Gundling von der Weibers Succession in Gallia Belgica und in Ober-Rothringen, in *Gundlingian*. part. 40. p. 464. sq., part. 41. p. 77. sq.; 6) Io. Paul KRESS *diff. de iuribus feminarum illustrium in Germania*, Helmst. 1730.; 7) Mich. Henr. GRIEBNER *diff. de feudis imperii masculinis non femininis*, Lips. 1732.; 8) Henr. Christ. SENKENBERG *de successione filiarum in regnis et principatibus*, Gießl. 1742.; 9) Job. Jac. Reinhardts Abhandlung von dem Erbfolgs-Rechte der Töchter vor den Stamms-Bettern in Teutschen Reichs-Allodien, Gießen 1746. 4.

§. 23.

A pristinis inde temporibus *feminae in praediis terrisue non aequae ac mares succedere potuerunt* (a), quoniam non feudis solum, sed et allodiis inhaerebat obligatio ad servitia militaria praestanda (§. 16. a.). Quae licet hodie aliter se habeant; ob alteram tamen aequae fortem rationem in conservando splendore familiarum positam no-

Feminarum exclusio a successione, eiusque D) verum fundamentum.

uamque earum, qua imperantium, conditionem (§. 16.), tenaciter hoc ius conseruarunt illustres Germaniae familiae, vt aut plane numquam feminae succedant, veluti in feudis mere masculinis, aut certe non promiscue cum maribus; sed, quamdiu saltem filii adsunt, nulla vñquam filiarum, quin etiam, quamdiu masculi a primo acquirente oriundi supersunt, nulla ordinarie quarumcumque feminarum successio in bonis auitis admittatur; nec proinde legitima vllaue pars hereditatis auitae ab iis peti possit.

(a) Conspirant in hoc, vnanimi quodam concentu, antiquissima iuris patrii monumenta, veluti LEX SALICA tit. 62. §. 6. (in GEORGISCH corp. iur. Germ. p. 124.): “De terra salica nulla portio hereditatis mulieri veniat, sed ad virilem sexum tota terrae hereditas perueniat.” LEX RIPVARIORVM tit. 56. §. 4. (apud GEORGISCH l. c. p. 167.): “Quum virilis sexus existit, terit, femina in hereditatem auiticam non succedat.” LEX ANGLIORVM ET WARINORVM tit. 6. §. 1. (l. c. p. 448.): “Hereditatem defuncti, filius, non filia suscipiat.” MARCVLFI formulae lib. 2. cap. 12.: “Diuturna, sed impia inter nos consuetudo tenetur, vt de terra paterna sorores cum fratribus portionem non habeant.” II. F. 36.: — “eum, qui talis (mutus, furdus, etc.) natus est, feudum retinere non posse, quia

„quia ipsum servire non valet. Sic dicimus in clericis, et in femina, et in similibus.“ Sachsenspiegel lib. I. art. 17.; „Vaters und Mutter, Bruders und Schwester Erbe nimmt der Sohn, und nicht die Tochter.“

§. 24.

Nec tam iniqua haec feminarum a successione exclusio est, quam alia ratione, etaeque similiter ab antiquis inde temporibus conseruata, iis, quantum satis est, prospiciatur. Etenim seu coelibes a patre, fratre, vel agnato; seu nuptae, posteaquam adparatu et dote e bonis paternis instructae sunt, a marito; seu viduae congruo viualitio e bonis mariti, pro dignitate aluntur (a).

(a) Compara, si lubet, quae fufius exposui in den auserlesenen Rechtsfällen part. I. p. 159. n. 36. sq.

§. 25.

Etiamsi vero haec omnia ipso iure eo-que vniuersali olim intelligerentur, adeoque nullum reuera filiarum existentibus filiis ius succedendi in terris esset; tamen aduersus contraria iuris Romani principia tam in illustribus, quam nobilibus Germaniae familiis sensim introductae sunt filiae-

II) Vfus renunciationum filiarum illustrum.

liarum nubentium *renunciaciones* (a), quae *reapse* tamen II) nihil aliud continent, quam *declarationem*, *se ius sibi vindicare nolle*, quod *per se non habebat locum* (b). Quare III) nec *iureiurando* indigent, licet ex superflua cautione e iure canonico repetita (c) in plerisque familiis id introductum sit (d). Sed et iniurata renunciatio perinde valet; immo IV) plurimae familiarum illustrium leges etiam, quae non renunciarunt, *filiis ipso iure pro renunciatis haberi* iubent (e). Quumque V) nec vllum facile exemplum proferri possit, quod filia illustris ideo, quod non renunciauerit, promiscue cum maribus successerit, vel adhucdum spem fouere queat, fore, vt ad successionem admittatur; recte *vel ex generali familiarum Germaniae illustrium obseruantia* contenditur, filias etiam non renunciatas adhucdum ipso iure a successione auita excludi (f). Neque enim VI), quod alioquin negari non posset, filiarum illustrium, quae *coelibes* adeoque vtplurimum *non renunciatae* (g) post patrem fratremue moriuntur, *ad earum heredes* transmittitur successio.

(a) De *renunciacionibus feminarum illustrium* legantur, si lubet, sequentia scripta: I) Henr.

BREV-

BREVLAEVS *de more renunciandi, quem Germaniae principum, comitum, baronum, nobiliumque filiae, si quando nuptui collocantur, obseruare solent*, Francof. 1593. 8.; 2) Ioh. BACKMEISTER *de renunciacione filiarum illustrium*, Argent. 1682. in MOSERI *dissert. iuris publ.* p. 999.; 3) Sam. STRYCK *diff. de filia nobili renunciante*, Francof. 1686.; 4) Henr. COCCII *diff. de renunciacionibus et reseruacionibus filiarum illustrium*, Francof. ad Viadr. 1714. in eius *dissert.* Vol. 2. n. 56.; 5) N. A. BREYER *de renunciacionibus filiarum illustrium*, Heidelb. 1717.; 6) Nic. Hier. GUNDLING *diff. de renunciacione hereditatum filiarum illustrium*, Hal. 1729.; 7) Io. Vlr. CRAMER *iura de pacto hereditario renunciatio filiae nobilis a dissensu doctorum liberata et methodo demonstratiua in concordiam redacta*, Marb. 1731. — — *de pacto filiae nobilis hereditatis renunciatio reseruatio*, ibid. 1734.; 8) Henr. Chr. SENKENBERG *meditatio de renunciacionibus filiarum illustrium* in eius *meditat. fasc.* 2. Giesl. 1739. 8. p. 408. sq.; 9) Io. Mich. DAHM *diff. de natura renunciacionis bis zu einem ledigen Anfall*, Mogunt. 1746.; 10) Ioh. Henr. BOCRISSII *diff. sistens larvam renunciacionibus filiarum illustrium et opinioni desuper, licet communi, detractam*, Bamberg. 1750.; 11) Fried. Iac. Diet. de BOSTEL *diff. de origine renunciacionum filiarum illustrium*, Giesl. 1766.

(b) Obseruari hic meretur primum, quod constat, exemplum talis renunciacionis promissae
in

in pactis dotalibus Laurentii comitis Hollandiae cum Mathilde filia ducis Brabantiae a. 1214. initis; item formula renunciationis factae a Simone comite de Saarbrücken a. 1227. verbis: „*Marius renunciat omni iuri, quod uxor — in hereditate — ex parte patris — sibi proueniente habebat, si quod habebat.*” de BOSTEL l. c. Meine juristische Encyclopädie (1767.) p. 228. sq.

(c) Cap. 2. (Bonifacii VIII. 1299.) *de pactis in 6.*: „*Quamuis pactum patri factum a filia, dum nupti tradebatur, ut dote contenta nullum ad bona paterna regressum haberet, improbet lex civilis; si tamen iuramento, non vi, nec dolo praestito firmatum fuerit ab eadem, omnino seruari debet; quum non vergat in aeternae salutis dispendium, nec redundet in alterius detrimentum.*”

(d) Primam hucusque renunciationem iuratum de a. 1312. protulit L. B. de SENKENBERG *de success. filiar.* in adi. n. 4. p. 30. BOSTEL l. c. append. p. 4. n. 8. Meine jurist. Encycl. p. 230.

(e) Sic e. g. *in familia Austriaca* a. 1543. ordinavit FERDINANDVS I.: „*Und ob gleichwohl von ein oder mehr unsern Töchtern solche Verzicht, aus was Ursachen das wäre, nicht geschähe; so sollen sie doch, gegen Entrichtung und Empfangung obbestimmter Heimsteuer und Abfertigung, von aller väterlichen und mütterlichen Erbschaft ausgeschlossen, und ihnen unsere lieben Söhne, ferner noch mehrer nicht schuldig seyn.*” Mosers Staatsr.

Staatsr. tom. 15. p. 468. In pacto familiae com-
 mitum de *Witgenstein* a. 1607. statutum: "Da
 „ sich zutragen sollte, daß eine oder mehrere Töchter
 „ vor Leistung des Verzichtes mit Tode abgehen, oder
 „ sich sonst ein solches, wie gemeldet, zu leisten
 „ weigern würde; so soll dieselbe und ihre Erben
 „ doch nichts desto weniger gleich anderen verziehene[n]
 „ Töchtern von aller Succession abgewiesen, und dieser
 „ Ordnung beständig gelebt und nachgesetzt werden;
 „ bevorab weil die renunciaciones oder Verträge
 „ nicht ex necessitate, sondern allein zu Stamms-
 „ und Namens-Erhaltung, und Bekräftigung des
 „ uralten Herkommens und Gewohnheit, und dieser
 „ unserer Erbeinigung, wie auch zu Vermeidung
 „ Haders und Streits erfordert werden." *Moser*
l. c. tom. 16. p. 66. 78. De *statuto Geislingenf.*
 quod d. 12. Febr. 1653. abvniuerso ordine equestri
 immediato conditum perhibetur in *Lünigs Reichs-*
archive, part. spec. contin. 3. vol. 12. p. 14. et in
 Ferd. Christoph. HARPPRECHT tractatu de suc-
 cessione tom. 2. p. 95., sed impugnatur ab aliis,
 vide, quae adnotauit in den *auserlesenen Rechtsfät-*
ten part. I. p. 157. n. 13. sq.

(f) Conf. Nic. EVERHARD. vol. I. consil. 6.
 n. 9. 13., vol. 2. consil. 29. n. 6., Herm. VVLTE-
 IUS consil. *Marb.* vol. 2. consil. 29. n. 36., ER-
 TEL *obseruat. equestr.* obs. 13., HERT. *respons.*
 tom. I. resp. 32. n. 2. p. 81., *Consil. Halens.* tom.
 2. lib. 2. n. 124. cap. 2., BOEHMER *consult.* tom.
 3. part. 3. resp. 633. n. 3. sq. p. 450.; licet aliter
 sentiant MYNSINGER *respons.* decad. I. resp. 10.
 n. 81.

n. 31. sq., KELLENBENZ *de renunc.* qu. 7. n. 6.,
 BETS. *de pactis famil.* cap. 8. p. 367. 404. sq.
 Conf. quoque Ferd. Christoph. HARPPRECHT *de*
success. tom. 2. p. 127. sq. p. 249.

(g) Rariora sunt, nisi fallor, exempla familia-
 rum illustrium, quarum filiae etiam coelibes re-
 nunciare iubentur; nec tamen nulla eius rei ve-
 stigia occurrunt in pactis familiarum illustrium,
 e. gr. in der Gräflich Stolbergischen Erbverein-
 gung 1548.: "daß unsere — Töchter solchen ob-
 gedachten Verzicht freywillig, mit vorgehabtem Ra-
 the und Auctorität ihres Curators, dazu verordnet,
 wenn die Fräulein zwölf Jahre alt sind, und
 von Vormündern weltlichen und geistlichen Rechts
 de pactis futurae hereditatis successoriis und son-
 sten gnugsam erinnert und certiorirt, unbezungen
 thun — sollen." Mosers Staatsr. tom. 16. p.
 56.: hisdemque fere verbis in dem Leiningen-
 Westerburgischen Familien-Vertrage 1567. Mos-
 ser l. c. p. 40., et in statuto Hanouisiensi a. 1610.,
 quod annum aetatis XVIII. definiuit, Moser
 l. c. p. 30.

CAP. III.

DE IIS, QVI A SVCCESIONE
EXCLVDVNTVR.

§. 26. *

*Olim ex natura cleri et feudorum (a) CLE. I) An et
 RIC I) ipso iure a successione exclu-^{quatenus}
 si fuerunt (b). Nominatim quoque II) in^{exclu-}
 electoratus secularibus AVREA BVLLA^{dantur}
 tantum laicos ad successionem vocat (c),
 sicuti III) et plures dantur familiarum illu-
 strium (d) territoriorumue (e) *leges specia-*
les, vi quarum a successione arcentur clerici.
 Quinetiam IV) quum ex beneficiis ecclesia-
 sticis ut plurimum, quantum satis est, habeant
 sperentur clerici illustres, plerique tantum
 non omnes, dum hoc vitae genus eligunt,
 adhucdum *renunciare* solent successioni
 auitae. Ceteroquin autem V) posteaquam
 et cleri et feudorum natura dudum vehe-
 menter degeneravit, *ipso iure* clericos a
 successione in territoriis Germaniae hodie
 non aequè excludi, nec demum VI) *resigna-*
tionè clericatus alia mente, quam ad obti-
 nendam libertatem coniugii opus esse, tum
factis familiarum illustrium (f), tum *exem-*
plis sat frequentibus (g) doceri potest.
 Deni-*

Denique VII) *clericos euangelicos* plane nihil impedit, quo minus eodem cum laicis iure successionis fruuntur (h).

(*) In genere de hac quaestione: an et quatenus clerici in feudis succedere possint? comparari merentur Ludewigs Erläuterung der G. B. tom. 2. p. 487. sq., BOEHMER *consultat.* tom. I. part. I. resp. 43. p. 258. sq., tom. 3. part. I. resp. 142. p. 601. et sequentia singularia de hoc argumento scripta: 1) Ioh. Pet. a LVDEWIG *clericus exsul successionis in feuda et principatus S. R. I.* Hal. 1721.; 2) Christian. Godofr. HOFFMANN *de clericorum in feuda, imprimis S. R. I. maiora, successione*, Lips. 1722.; 3) Ge. Christ. GEBAVERI *promulsis de 400. annorum usu, ob quem Dn. de Ludewig, clericos in feuda succedere non posse opinatur*, Goetting. 1755.; 4) Andr. El. ROSSMANN *promulsis sublata Dn. G. C. Gebauei pro clericis contra obseruantiam imperialem ab exsilio reductis ad capeffenda feuda secularia et succedendum in S. R. I. principatus*, Hal. 1736. 4.

(a) Capitulare Carolomanni a. 742. (apud GEORGISCH in *corp. iur. Germ.* p. 1406.) “Seruis Dei per omnia omnibus armaturam portare, vel pugnare aut in exercitum et in hostem pergere omnino prohibemus, nisi illis tantummodo, qui propter diuinum ministerium, Missarum, scilicet solemniam adimplenda et sanctorum patrocinia portanda, ad hoc electi sunt; id est, unum vel duos episcopos cum capellanis presbyteris
,,prin-

„princeps secum habeat, et vnusquisque prae-
 „fectus vnum presbyterum, qui hominibus pec-
 „cata confitentibus iudicare et indicare poeniten-
 „tiam possit.”

(b) II. F. 21.: — “*Desit esse miles seculi,*
 „*qui factus est miles Christi; nec beneficium per-*
 „*tinet ad eum, qui non debet gerere officium.*”

II. F. 36: — “*feudum retinere non posse, quia*
 „*ipsum seruire non valet. Sic dicimus in clerico*” etc.

II. F. 26. §. 4.: “*Qui clericus efficitur, aut vo-*
 „*tum religionis assumit; hoc ipso feudum amit-*
 „*tit.*” II. F. 30.: — “*clericum nullo modo in*

„*beneficium paternum debere succedere.*” Vetus
 auctor *de beneficiis* §. 4.: “*Clerici et mulieres,*
 „*rustici et mercatores — iure carent beneficia-*
 „*li.*” *Sächsisch Lehenrecht* cap. 2.: “*Pfaffen*
 „*und Frauen, Bauern und Kaufleute — sollen*
 „*Lehnrechts darben.*”

(c) A. B. cap. 7. §. 2. 3.: “*Postquam princi-*
 „*pes electores seculares et eorum quilibet esse*
 „*desierit; ius, vox et potestas electionis huius-*
 „*modi ad filium suum, primogenitum, legitimum*
 „*laicum; illo autem non exstante, ad eiusdem*
 „*primogenitum, similiter laicum, libere, et si-*
 „*ne contradictione cuiuspiam deuoluatur. Si*
 „*vero primogenitus huiusmodi, absque heredi-*
 „*bus masculis legitimis laicis, ab hac luce mi-*
 „*graret; virtute praesentis imperialis edicti, ius,*
 „*vox et potestas electionis praedictae ad seniores*
 „*fratrem laicum per veram paternalem lineam*
 „*descendentem, et deinceps ad illius primogeni-*
 „*tum laicum deuoluatur.*”

C

(d, E.

(d) E. g. "Albertus elector Brandenburgicus
 „in testamento 1473. ita inter filios disponit:
 „Die Geistlichen sollen an Land und Leuten keinen
 „Theil haben." NEVMANN *ius priuat. princ.*
 tom. 5. p. 246.

(e) Huc spectat rescriptum Caroli VI. Imp. de
 a. 1718. in BÜRGERMEISTER cod. diplom. eque-
 stri part. 3. p. 646. : "daß nach der ad exclusio-
 „nem der Geistlichen gemachten und wiederholet
 „bestätigten General-Regel und legis pragmaticae
 „ersagter Canonicus zu Salzburg, Reichs. Erb-
 „Truchseß Graf zu Friedberg und Scheer, obschon
 „dieser erst die quatuor minores angenommen, und
 „keine praebendam canonicalem genießet, gleich-
 „wohl von der Coinvestitur ausgeschlossen verblei-
 „ben, auch in Kraft dieser unserer abgehenden De-
 „claratton inögemein alle andere, welche mit denen
 „quatuor minoribus insigniret sind, unter solcher
 „General-Regel dergestalt comprehendiret seyn,
 „daß, wenn sie auch per errorem und mittelst Ver-
 „schweigung des geistlichen Standes mit investiret
 „werden möchten, dieses ohne alle Wirkung seyn
 „solle." Conf. Struben rechtl. Bedenk. tom. I.
 p. 395. §. 4.

(f) Huc refero verba testamenti, quod in
 familia Palatina Stephanus Bipontinus a. 1444.
 condidit, in Mosers Staatsr. tom. 13. p. 29.,
 vbi: "Siengen sie aber beyde ohne Leibes. Lebens.
 „Erben ab, so soll alsdenn, das vorgenannte Her-
 „zog Friederich, und Herzog Ludwig gehabt ha-
 „ben,

„ben, und hinter ihnen lassen, fallen und werden
 „auf ihre Brüdere, die Leyen werden mögen.
 „Möchte aber derselben keiner ein Ley werden
 „und verbleiben; so soll es doch auf sie fallen,
 „und ihnen ihr Lebttag fallen und werden, und
 „nach aller ihrer Tod fallen, nach Inhalt des
 „Briefs, und da es von Rechtswegen hinfallen
 „soll.“

(g) Vide e. g. I) casum familiae *Austriacae* de a. 1623. in meinem Handbuche von Teutschen Staaten p. 107. und in *Mosers Staatsr.* tom. 12. p. 353.; cui iungi potest II) nouissimum exemplum Iosephi Antonii principis de *Hohenlohe* (n. 1707. Apr. 5. † 1764. Mai. 14.), qui, licet canonicus fuerit ecclesiarum cathedralium Colonienfis, Salisburgenfis, Argentoratensis, ordinesque maiores suscepit, tamen corregens fuit in Bartenstein, fratrique iuniori Ruperto Francisco († 1745. Apr. 3.) successit in Pfafedelbach.

(h) Dan. NETTELBLADT *disf. de clericorum evangelicorum in feuda secularia successione*, Hal. 1764.

§. 27.

Ob *inhabilitatem animi vel corporis*, II) Inhabiles ob defectum animi vel corporis; quae iam tempore successionis delatae ad est, a successione quis arceri potest; ob superuenientem haec non aufertur (a).

C 2

(a) II.

(a) II. F. 36. "*Mutus et surdus, coecus, claudus, vel aliter imperfectus, etiam si sic natus fuerit, totum feudum retinebit. Obertus et Gerardus et multi alii. Quidam dicunt, eum, qui talis natus, feudum retinere non posse, quia ipsum seruire non valet. Sic dicimus in clerico, et in femina, et in similibus.*" I. F. 6. §. 2. : "*Mutus feudum retinere non potest, scilicet, qui nullo modo loquitur. Sed si feudum fuerit magnum, quo ei ablato se exhibere non valet, tantum ei relinqui debet, vnde se sustinere possit.*" *Ius provinc. Sax.* lib. 1. art. 4. : "*Wird auch ein Kind geböhren stumm, stun, oder wiglos, oder blind, oder sonst unvollstömlich an seinem Leibe, das ist wohl Erbe zu Land, Rechte, aber nicht zu Lehn-Recht. Hätte aber ein Mann Lehn empfangen, ehe er also gebrechlich worden wäre, das verlußt er damit nicht. Der aussäßig Mann, der empfähet gleicher Weise auch kein Lehn, auch kein Erbe. Hat er aber das empfangen vor der Seuche, und wird darauf siech, er behält es, und vererbet es auch, als ein anderer Mann.*" A. B. cap. 25. §. 3. 4. : "*Primogenitus filius succedat, — nisi forsitan mente captus, fatuus, seu alterius famosi et notabilis defectus existeret, propter quem non deberet seu posset hominibus principari; in quo casu, inhibita sibi successione, secundogenitum — seu alium — volumus succedere.*" *Exempla Henrici ducis Würtenbergici a. 1492., et Ulrici comitis Frisiae orientalis a. 1527. ob defectum mentis a successione excluso-*

cluforum, proferuntur in *Mosers Staatér.* tom. 12. p. 340. sq. Conf. quoque *Struben Bedenken* tom. 2. num. 97. p. 357. sq. et Io. Henr. de BERGER disquisitione, *utrum et quousque furdi et muti sint feudorum capaces?* (Viteb. 1696.) Lips. 1707.

§. 28. *

Quandoquidem *ad nobilitatem propagandam* Germanico more semper requiritum fuit, ut *materna* non minus quam *paterna profapia* aequè nobilis esset (a), quum alioquin *partus deterioris parentis conditionem sequeretur* (b); idcirco fieri potest, ut quis vel *ea mente*, ne coniux prolesque familiae oneri sint, vxorem inferioris ordinis ducat, et cum eius, tum suscipiendae prolis conditionem *pacto* definiat. Talique ex MATRIMONIO, quod vocant, AD MORGANATICAM natos in bonis familiae paternae succedere non posse, citra omnem plane controuersiam est positum (c).

III Ex matrimonio inaequali nati, et quidem 1) ex matrim. ad morganicam;

(* Vniuerse ad hanc et sequentes §§. comparari possunt, quae tam de matrimonio ad morganicam quam de impari matrimonio in genere scripta sunt, veluti 1) Henr. SALMVTH responsum *pro matrimonio principis cum nobili virgine*, Ien. 1660.; 2) Io. Phil. PRIOR *de matrimonio*

ad morganaticam, Argent. 1671.; 3) Henr. LINCK *de matrimonio lege Salica, siue ad morganaticam contracto ad 2. F. 29.* Altorf. 1676.; 4) Gabr. SCHWEDER *diff. de matrimonio ad morganaticam*, Tüb. 1684.; 5) Gerh. FELTMANN *de impari matrimonio*, Brem. 1691. 8.; 6) Henr. COCCIVS *de lege morganatica*, Francof. ad Viadr. 1685. 4. in eius *diff.* Vol. I. n. 93.; 7) Io. Bernh. FRIESE *de conuentione morganatica*, Ien. 1697.; 8) Petr. Marcell. RICCIUS *de matrimonio ad morganaticam donationem contracto*, 1703.; 9) Casp. Matth. MÜLLER *diff. de matrimonio nobilis cum ignobili*, Rost. 1707.; 10) Sam. Fried. WILLENBERG *de matrimonio imparium*, Dant. 1717. et 1734.; 11) Io. Chrif. SCHROETER *differentiae iuris Romani et Germanici circa conubium impar*, Ien. 1731.; 12) Ioh. BARTH *de concubinatus et matrimonii ad morganaticam conuenientia et disconuenientia*, Argent. 1733.; 13) Io. Henr. WOLFART *tract. de matrimonio ad morganaticam eiusque speciebus*, Hann. 1736.; 14) Io. Geor. ESTOR *diff. exhibens vestigia iuris Germanici in iure canonico et quidem cap. I. X. de sponsal. de odio in matrimonia inaequalia et restricto iure nobilitatis Germanicae quoad conubia*, Ien. 1740., recusa [auctior] Marb. 1750.; 15) Lüdiger de et in MANNBACH *de matrimonio principis, comitis liberique domini cum virgine nobilitate inito*, Wetzlar. 1750.; 16) Dan. NETTELBLADT *f. respond.* Ioh. Balth. KOELBELE *diff. an et quatenus matrimonium ad morganaticam pacto tale licitum sit?* Hal. 1748.; 17) Guil. Phil. SEYFRIED *diff.*

diff. de incongrua matrimonii ad morganaticam ad statum nostrum Germanicum adplicatione, Giesl. 1749.; 18) Io. Goth. BAVER progr. de matrimonio inaequali, Lips. 1750.; 19) Ioh. Mich. DAHM, siue potius respond. Franc. Ant. Chrysof. DÜRR diff. de matrimonio aequali et inaequali personarum illustrium in Germania, Mogunt. 1751.; 20) Henr. SONDRINGER f. potius praesidis Ign. Chr. LORBER A STOERCHEN diff. de nobili immediato cum persona rustica nuptias contrahente, nobilitate sua et feudis ante iam habitis secundum iura Germanica in perpetuum privato, Bamberg. 1755.; 21) Io. Henr. Christian. DE SELCHOW diff. de matrimonio nobilis cum vili et turpi persona, praesertim rustica, Goetting. 1755.; 22) Ge. Lud. BOEHMER diff. de impari matrimonio et iure liberorum ex eo natorum circa successionem feudalem, Goett. 1755.; 23) Dav. Ge. Strube von ungleichen Ehen, in Nebenfund. part. 5. (Hannov. 1755.) p. 232. sq.

(a) Testimonio huius rei inferuire possunt ius prouinciale Saxonicum lib. 1. art. 51.: „Welch
 „Mann von seinen vier Ahnen, d. i. von zweyen
 „Eltervätern und zwey Eltermüttern, und vom
 „Vater und Mutter, die unbescholten sind, unbes-
 „cholten an seinem Rechte ist, den mag niemand
 „beschelten an seiner Gebahrt ic.“ item lib. 3. art.
 72.: „Das ehelich und frey gebohrne Kind behält
 „seines Vaters Heerschild, und nimmt auch sein
 „Erbe, und der Mutter alsowohl, ob es ihr eben-
 „bürtig ist, oder bass gebohren.“ Cui conue-

nit *ius prouinc. Alem. cap. 397. §. 3.*: “Ein jegli-
 „ Ches Kind behält seines Waters Recht, ob es ihm
 „ ehelich ebenbürtig ist.”

(b) Huc pertinet, quae ex iure provinciali
 Alemannico allegari solet, *paroemia iuris Germa-*
 nici: “Das Kind folgt der ärgern Hand.”

(c) Exemplum adposite rem declarat, vti de-
 scribitur II. F. 29.: “*Quidam habens filium ex no-*
 „ *bili coniuge, post mortem eius non valens conti-*
 „ *nere, aliam minus nobilem duxit; qui nolens ex-*
 „ *sistere in peccato eam desponsauit, ea lege, vt*
 „ *nec ipsa, nec filii eius amplius habeant de bonis*
 „ *patris, quam dixerit tempore sponſaliorum —*
 „ *quod Mediolanenses dicunt accipere vxorem ad*
 „ *Morganaticam; alibi lege Salica. Hic filius ex*
 „ *ea susceptus decessit. Iſi in proprietatem non*
 „ *succedunt aliis exstantibus; sed nec in feudo,*
 „ *etiam aliis non exsistentibus.*” etc. Cui similli-
 mam narrationem ex chronico quodam Hassiaco ad
 a. 1311. refert HERT *de special. rebusp. sect. 2. §. 6.*
 not. 11. *opusc. vol. 1. tom. 2. p. 75. verbis*: “Die
 „ ser Landgraf Otto regierte wohl, bat seine Söhne,
 „ sie wollten die Untertanen gnädig hören, und das
 „ Land nicht theilen; Und wenn ihm seine Gemahlinn
 „ Ubelheid, (gebörne Gräfinn von Ravensberg,)
 „ stürbe, wenn er dann seinen Wittwenstand nicht
 „ keusch halten könnte; wollte er auch in keinem sün-
 „ digen Leben funden werden vor Gott; aber auch
 „ keines Fürsten, Herrn noch Grafen Tochter neh-
 „ men, damit durch zweyerley Kinder das Land nicht
 „ zer-

„zertheilet würde; sondern wollte eine fromme
 „Jungfrau von Adel zur Ehe nehmen, und die
 „Kinder mit Geld und Lebenschaft und anderen Gü-
 „tern wohl versorgen, daß das Fürstenthum bey
 „einander bleiben sollte.“ etc. Conf. Kopp *de insigni*
diff. inter com. et nobil. p. 242. Ceterum e sex-
 centis aliis, quae in promptu sunt huius rei in fa-
 miliis Germaniae illustribus, exemplis, nominasse
 sufficiat cum Ill. Io. Ge. Estor *de odio in matrim.*
imparia (1750.) p. 59.: I) Wolfgangum Isenbur-
 gi comitem, qui post obitum tertiae vxoris legiti-
 mae matrimonium ad morganaticam iniuit cum
 Sabina *de Saalfeld*, vidua Vlrici Adami de Burg-
 haufen d. 9. Jul. a. 1628. hac lege: “daß sie sich
 1) des Grafenstandes nicht annasse, 2) ihre Stief-
 kinder als ihre gnädige Herren halte, 3) diese ihre
 Gnaden heiße, 4) sich schreibe: Sabina, Frau
 zu Isenburg geböhre zu Saalfeld.” Conf. Roes-
 lers Münzbelust. tom. 7. p. 167.; II) matrimo-
 nium Bernhardi ducis *Saxoniae Ienensis* contra-
 ctum a. 1672. cum Maria Elisabetha *de Kospodt*
 dicta *Madame d' Altstaedt*, postea Gräfinn zu Alt-
 staedt; vid. Val. Königs genealog. Adelshistorie
 part. 3. p. 652. sq.

§. 29.

Sed et *ipso iure* prolem ex matrimonio ^{2) ex dis-}
 inaequali seu DISPARAGIO, quod vocant, ^{paragio,}
 susceptam *successionis paternae incap-* ^{eoque a)}
acem esse, vel expressa lege generali haud ^{quatenus}
^{hodierno}
^{iure certa}
 ita res est;

ita pridem firmatum est, adeo, vt ne Imperatori quidem honores paternos eiusmodi proli largiri, multo minus ius succedendi ei tribuere fas sit (a); licet fieri omnino queat, vt *agnatis consentientibus* exceptio a regula statuatur, siue vt statim liberos ex inaequali matrimonio natos perinde, ac si ex aequali nati essent (b), aut *saltem in quadam territorii parte* succedere (c), siue vt *in posterum* deficiente legitima agnatorum stirpe successionem iis referuari patiantur (d).

(a) CAPITVL. (1742.) art. 22. §. 4.: „Noch
 „auch denen aus unstreitig notorischer Mißhey,
 „rath erzeugten Kindern eines Standes des Reichs,
 „oder aus solchem Hause entsprossenen Herren, zu
 „Verkleinerung des Hauses, die väterliche Titeln,
 „Ehren und Würden beylegen, vielmwiger die-
 „selben zum Nachtheil derer wahren Erbfolger,
 „und ohne deren besondern Einwilligung, vor
 „ebenbürtig und Successionsfähig erklären,
 „auch wo dergleichen vorhin bereits geschehen,
 „solches für null und nichtig ansehen und achten.“

(b) Illustre huius rei exemplum est in successionem principum Anhaltinorum lineae Desslaueriensis ex matrimonio Leopoldi et Annae Ludouicae Fürsten a. 1698. inito prognatorum. Mosers Staatsr. des Hauses Anhalt p. 38. §. 39. Sic et successionem filii Ernesti marchionis Badensis Vrfulaeque

de

de Rosenfels cum consensu agnatorum factam esse testatur STRVV *iurispr. heroic.* part. 2. cap. 2. S. 37.

(c) Vide e. g. quae de successione filii *Ottonis ducis Brunsvicensis* († 1549.) Mettaeque de *Campen* adnotata sunt in *Struben Nebenstunden* part. 5. p. 245. sq.

(d) *Strube l. c.* p. 247.: „In dem ersten Ver-
 ,,trage von 1527., vermöge dessen ein, von Herzog
 ,,Orten dem ältern mit dieser Mette von Cama-
 ,,pen erzeugter Sohn nur 3000 Goldfl., und keinen
 ,,Landes-Anteil empfangen, mithin für einen Für-
 ,,sten nicht gehalten werden sollte, bedunge man ihn
 ,,dennoch die Erbfolge, nach Abgange der Herzoge
 ,,Ernstens und Franzens männlicher Nachkommen,
 ,,ohne den kaysrerlichen Consens zu begehren.“ Si-
 „militer inter Wilhelmum atque Ferdinandum *Ba-*
 „*variae duces* occasione coniugii inaequalis cum
 „*Pettenbeckia* ab hoc initi conuentum fuerat: vt
 „posteri ex hoc coniugio prodituri titulo ducali,
 „nomine et insignibus *Bauariae* tamdiu abstinerent,
 „nec vllum sibi ius in ducatum vtriusque *Bauariae*
 „vel comitatus et dynastias eo pertinentes atque a
 „communi eorundem parente Alberto possessas, ne-
 „que etiam in illas, quae imposterum ad ducatum
 „deuenire, et cum eo consolidari poterunt, arro-
 „garent, *quamdiu aliquis e mascula Wilhelmi pro-*
 „*genie superesset*, sed alio interea nomine et infe-
 „riore, nobili tamen sorte vterentur, annuaque
 „pensione 6000. florenorum, et duobus castris prae-
 „diisue lege fiduciaria eis a duce conferendis con-
 „tenti

tenti viuerent; *Quandocunque vero contigerit, ut mascula Wilhelmi propago deficiat, tunc ipsius masculae posteritati ex illo matrimonio oriturae, ius postliminium in regimen ducatus Bauariae et ditionum eo pertinentium sartum ac textum esset.* IMHOF *notit. procer. imp. lib. 2. cap. 6. §. 19.*, STRUBE *l. c. §. 8. p. 254. sq.*, MOSERS *Staatsr. tom. 19. p. 19.*

§. 30.

quod tamen b) ex
conserua-
to iure
antiquo-
re repe-
tendum;

Etiamsi autem nostra demum aetate lex illa prolem e matrimonio inaequali susceptam a successione excludens lata sit; caue tamen existimes, rem ipsam aequae nouam esse. Longe enim *antiquiora* eius rei quam *exempla* satis frequentia sint (a), vix dubitari potest, *pristinam* modo *observantiam* hac demum *lege firmatam* esse, adeoque in *iure antiquo* inter illustres *conseruando* eam versari. Quare spernenda certe non sunt, quae tum in *legibus* populorum Germaniae *antiquissimis* (b), tum in testimoniis *scriptorum medi aevi* (c), tum in *diplomatibus* (d) occurrunt huius rei vestigia; licet vel maxime non omnia ea perdurauerint, veluti quae in odium peregrinitatis, et de poena mortis in commixtionem seruilem olim statuta fuerant.

(a) Per-

(a) Pertinent huc e. g. matrimonia Henrici illuftris, marchionis Misniae († 1288.), et Elifabethae de *Maltitz*; Alberti degeneris († 1314.) et Cunigundae ab *Eifenberg*; Friederici victoriosi electoris Palatini et Clarae de *Dettingen* 1462.; Wilhelmi III. ducis Vinarienfis et Catharinae de *Brandenfein* 1463.; Ottonis ducis Brunfucenfis et Mettae de *Campen*; Ferdinandi Auftriaci et Philippinae *Welfer* 1550.; et quae de fingulis iftis aliisque nouioribus eiusmodi coniugijs difceptata funt; inque his in primis, quod proximam functioni nouiffimae occafionem praebuit, matrimonium Antonii Ulrici ducis Meinungenfis et Philippinae *Zefar* a. 1713.

(b) E. gr. LEX SALICA tit. 14. cap. 6.: “Si
 „*litus ingenuam feminam traxerit, de vita compo-*
 „*nat. Si vero ingenua femina quemque de illis*
 „*fua voluntate fecuta fuerit, ingenuitatem perdat.*”
 et cap. 11.: “Si quis *ingenuus ancillam alienam in*
 „*coniugium acceperit, ipfe cum ea in feruitium*
 „*implicetur.*” LEX RIPVAR. tit. 58. cap. 15. fq.
 „Si Ripuarius *ancillam Ripuarii in matrimonium*
 „*acceperit, ipfe cum ea in feruitio perfeueret.*”
 etc. LEX ALEMANN. tit. 57.: “Si *duae forores*
 „*absque fratre relictae post mortem patris fuerint,*
 „*et ad ipfas hereditas paterna pertingat, et una*
 „*nupferit coaequali libero; alia autem nupferit ---*
 „*colono ---; illa, quae illi libero nupfit fibi coae-*
 „*quali, tenet terram patris earum; --- illa enim,*
 „*quae illi colono nupfit, non intret in portionem*
 „*terrae, quia fibi coaequali non nupfit.*” Com-
 para

para G. L. BOEHMER diff. *de impari matrimon.*
§. 2.

(c) In primis hic perpendi merentur, quae ex Meginhardo, scriptore seculi IX., refert ADAMVS BREMENSIS lib. I. hist. eccl. cap. 5. vbi: “Ge-
neris quoque et nobilitatis suae, inquit, proui-
diffimam curam habentes *nec facile vllis aliarum*
gentium, vel *sibi inferiorum connubiis infecti*,
propriam et sinceram, tantumque sibi similem
gentem facere conati sunt. Et id legibus firma-
tum, vt nulla pars in copulandis coniugiis pro-
priae fortis terminos transferat, sed *nobilis nobi-
lem ducat vxorem*, liber liberam, libertus con-
iungatur libertae, et seruus ancillae. Si vero
quispiam horum sibi non congruentem et genere
praestantiorem duxerit vxorem, cum vitae suae
damno componat.” Quae iisdem fere verbis
repetit CONRADVS VRSPERGENSIS p. 148. Ad-
denda quoque, quae tradit Pet. de ANDLO *de imp.*
Rom. lib. 2. cap. 12. p. 94.: “Est autem, in-
quiens, Alemannis inueteratus vsus, et *longe*
retro obseruata consuetudo, non magna, quantum
coniicere possum, ratione suffulta, *vt baro copu-
lando sibi militaris et inferioris generis coniugem*
*prolem suam inde creatam degeneret atque deba-
ronizet*, filiique de cetero barones minime voci-
tentur. Comites vero per connubium cum sim-
plicis militaris generis feminis natos filios non
decomitant; sed si eorum filii itidem in milita-
rium genus nubant, ex tunc illorum demum pro-
les

„les decomitatur, militariumque generis ordini
 „deinceps connumeratur, quae profecto obseruan-
 „tia haud satis honesta esse videtur.”

(d) Pertinent huc in primis diplomata, quae
 RVDOLPHVS I. dedit *Adelheidi de Münzenberg*
 nuptae Reinhardo comiti Hanouienfi 1273., ver-
 bis: “Quum igitur, sicut oblata nobis nobilis vi-
 „ri Reinhardi de Hagenoue, mariti tui, petitio
 „continebat, ipse te olim ea intentione duxerit in
 „vxorem, quia te nobilem fore credebat, et parens
 „sibi in originis libertate, et quidam postmodum
 „asseruerunt, te nobilem non fuisse, supplicauit
 „nobis, vt prouidere sibi super hoc de benignita-
 „te Regia dignaremur. Hinc est, qui personam
 „tuam, obgrata obsequia, quae idem maritus tuus
 „nobis et imperio exhibuit et poterit exhibere, vo-
 „lentes profequi benevolentia gratiae specialis, ec-
 „ce ad tollendum huiusmodi dubium, quae a pa-
 „tre ministeriali genita dicebaris, a te notam ori-
 „ginis, si qua exstitit super eo, adimimus, et, de
 „consensu principum nostrorum, qui coronationi
 „nostrae felici interesse poterant, te puerosque tuos,
 „si quos habes, vel in posterum te habere conti-
 „gerit, reddimus et donamus nobiles et ingenuos
 „de utroque parente, ac ab omni seruitute ministe-
 „rialium libertamus, praesentium testimonio lite-
 „rarum; Suppletes de plenitudine potestatis,
 „si quis defectus aut dubium exstitit in praemis-
 „sis;” deinde et Vlrico nato ex hoc matrimonio,
 verbis: “honestam matronam *Adelheidin natans*
 „quon-

„quodam *Vrici de Münzenberg*, quam idem
 „Reinhardus, dum viueret, habuit in vxorem et
 „*Vricum de Hannoveræ*, praedictum natum legiti-
 „mum vtriusque, *ab omni seruilis seu ministerialis*
 „*conditionis respectu*, de plenitudine regiae pote-
 „statis *eximimus*, ac ipsos ingenuitatis ac liberi
 „partus honore et titulo perpetuo insignimus.
 „Volentes eos, sic semper manentes, in ingenuo-
 „rum vel nobilium forte ac numero recenferi, *ac*
 „*si de ventre libero nati essent*, ita, quod ad suc-
 „cessionem honorum feudalium et aliorum quorum-
 „libet *pari forma sicut nobiles et ingenui admittan-*
 „*tur*, et vniuersaliter omnibus iuribus, libertati-
 „bus, dignitatibus, honoribus et conditionibus,
 „quibus ingenui a sacris sunt legibus et approba-
 „tis consuetudinibus insigniti, in perpetuum ex-
 „donatione et indulgentia regia gaudeant et do-
 „tentur.” Denique et diploma eiusdem RVDOL-
 „PHI pro *Elisabetha Maltitia*, Henrici illustris
 „coniuge, eiusque filio Friderico, verbis: “*Elisabeth*
 „*legitimam sui thori consortem, Fridericum natum*
 „*legitimum vtriusque et vniuersos liberos, si quos*
 „*ab eisdem parentibus procreari contigerit, in fu-*
 „*turum ab omni seruilis seu ministerialis conditio-*
 „*nis respectu* de plenitudine regiae potestatis *exi-*
 „*mimus*, et ipsos ingenuitatis ac liberi partus ho-
 „nore et titulo perpetuo insignimus, volentes, eos
 „sic semper in antea in ingenuorum et nobilium
 „forte et numero recenferi, *ac si de ventre libero*
 „*nati essent*. Ita quod *ad successionem bonorum*
 „*feudalium, et aliorum quorumlibet pari forma*
 „*sicuti*

tiae caesareae in conferenda superiore dignitate, principis aulae Augustae conveniat; sane mirum non est, iam saepius *imperatores prolem* ex matrimonio inaequali natam *successionis paternae capacem declaravisse* (b). Quod tamen quum impedire non potuisset, quo minus aduersus *matrimonia notorie inaequalia*, veluti principis comitisue cum persona ciuici rusticiue ordinis, nouior illa sanctio conderetur (c); superest modo quaestio: vtrum et *matrimonium principis comitisue cum femina ex nobilitate auita* inaequale sit ad effectum excludendi sobolem ex eo susceptam a successione paterna? Cuius rei decisio noua legislatione tanto magis opranda et exspectanda est (d), quanto maior non solum inter aulam caesaream et antiquas principum comitumque familias (e), sed et inter eruditos in hac re dissensus deprehenditur (f).

(a) Quam egregia hic adhibita sint ratiocinia, vnicum docere poterit specimen ex MYLERI *gamologia* cap. 4. §. 7. p. 92. sq. et §. 12. p. 98., vbi matrimonium principis cum femina nobili aequale esse contendit: "quoniam vxor per connubium iam definit esse de familia patris et in familiam mariti transit, secundum LIVIUM *hist.* lib. 26. — Vnde dicitur, quod maritus et vxor duo sint connexa, cap. *nec illud* caus., quaeft.

„ quæst. 5., cap. *admonere* caus. 33. quæst. 2.
 „ Qua connexitate per vnionem coniugalem vnum
 „ corpus constituunt iuxta dictum scripturae:
 „ *Erunt duo in vna carne*, Genes. 2. — Ac ef-
 „ ficiuntur vnum idemque corpus fictione iuris. —
 „ Congruum ideo est iuri et aequitati, vt conne-
 „ xorum eadem sit ratio, idem iudicium, idem
 „ honos et dignitas, ne vnum corpus vel vna ea-
 „ demque res diuerso iure censeatur contra L. 25.
 „ D. *de vsucap.* — Vnde VLPPIANVS respon-
 „ dit: *Maritus feminae clarissimam dignitatem*
 „ *tribuit* in L. 8. D. *de senator.* Quae communi-
 „ catio non minima pars dignitatis mariti propter
 „ indiuiduam illam vitae societatem, quae inter
 „ coniuges intercedit, L. 1. D. *de ritu nupt.* —
 „ Hinc optime rescripserunt Imp. Diocletianus
 „ et Maximinianus Paulinae: *Quum te non a se-*
 „ *natore procreatam, sed ob matrimonium cum se-*
 „ *natore contractum clarissimae feminae nomen ad-*
 „ *eptam dicas, claritas haec beneficio mariti tibi*
 „ *parata est* in L. 10. C. *de nupt.*” etc. Eadem-
 „ que ratione deinde liberos ex tali matrimonio pro-
 „ gnatos pari iure frui probat idem MULIERS *l. c.*
 „ §. 19. p. 105.: “quoniam legitime nati liberi
 „ quoad dignitatem, gentem et familiam patris,
 „ non matris statum et conditionem sequuntur,
 „ L. 19. D. *de statu hom.* L. 9. D. *de senator.*,
 „ L. 36. C. *de decur.*” etc. Hinc et succedere
 „ istam prolem colligit §. 22. p. 107.: “iuxta regu-
 „ lam, qua dicimus: *si filius ergo heres*, quum
 „ ius suorum et legitimorum heredum obtinue-
 „ rint per L. *Quum quis C. de natural. lib.*,

„Nov. 12. §. vlt., cap. I. X. *qui filii sint legit.*;
„cap. *recurrat* caus. 32. qu. 4.“

(b) Probe tamen obseruandum cum ill. STRAV-
BIO (in den Nebenst. part. 5. p. 249.), proprie
tres tantum huc referri posse casus, quorum suc-
cessus voto respondit; nimirum I) matrimonium
Eduardi fortunati marchionis *Badensis* († 1600.)
cum *Maria ab Eicken*; II) Ioannis Caroli comitis
Palatini ad Rhenum lineae Birkenfeldensis
(† 1704.) cum *Maria Esther de Witzleben* 1696;
III) Christiani Caroli ducis *Holsatiae lineae Plo-
nensis* († 1706.) cum *Dorothea Christina de Ei-
chelberg* 1702.

(c) CAPITVL. (1742.) art. 22. §. 4. vid. §.
29. a.

(d) Hac nimirum mente datae Imperatori sunt
litterae electorum collegiales d. 14. Febr. 1742. ad
capit. art. 22. §. 4. *Mißbeyrathen* betreffend: ver-
bis sequentibus: — — — — — “so nöthig will seyn,
wegen eines eigentlichen regulatini derer dafür zu
haltenden etwa noch zweifelhaftig scheinenden
Mißbeyrathen die nähere Abmaß gründlich erste-
möglichst zu Stande zu bringen; Wannhero s s s
darüber ein fordersamstes Reichsgutachten zu erfor-
dern, und diese Nothwendigkeit zu einem allgemei-
nen Reichschluß zu befördern.“

(e) Nouissimum huius rei exemplum contigit
in matrimonio *Friederici Ernesti comitis de Lip-*

pe-

pe-Alverdissen (n. 1694.) et Philippinae de Friesenhausen a. 1722. inito, quod nempe ansam praebuit mandato de non turbando natos comitis S. R. I. immediati in possessione vel quasi nobilitatis auitae, adeoque non mutando tenorem litterarum inuestiturae etc. S. C. a consilio imperiali amico d. 12. Iul. 1753. decreto cum contra Landgrauium Hassiae Cassellanum, tum contra comitem regentem de Lippe-Bückeburg, quod recensetur in *Mosers Staatsarchiv* 1753. part. 11. p. 350. et in *Struben rechtl. Bedenk.* tom. 2. p. 507. sq. Cui addenda paritoria d. 9. Mai. 1754. in *Mosers Staatsarch.* 1754. part. 8. p. 287., e qua apparet, solum landgrauium se opposuisse mandato illi, comitem agnatum autem illum ei iam ante paritoriam gefuisse.

(f) Instar omnium nominasse hic sufficiat *KOPP de insigni diff. inter comites et nobiles* sect. 3. §. 5. p. 237. sq., *MANNSBACH de matrimon. principis cum virgine nobili*, *G. L. BOEHMER diff. de impari matrimonio*, et *Struben rechtl. Bedenken* tom. 2. n. 135. p. 502. sq. Quodsi licuerit, quid sentiendum mihi quidem videatur, ingenue profiteri, I) quod ad matrimonium principis cum femina nobili attinet, omnino I) *leges antiquissimae*, tantum commixtionem ingenuilem et seruilem prohibentes (§. 30. b.), proprie huc trahi non possunt; sed velim obserues a) necdum eo tempore fuisse illud inter nobiles et ingenuos, quale posthaec in medio aevo ceu inter duos plane separatos personarum ordines inualuit, discrimen;

men; nihilominus tamen b) iam tum fatis emicuisse odium matrimonii inaequalis vniuerse genti nostrae proprium; et si vel maxime c) illud non tam ex inaequalitate ordinis, quam ex ignominia feruulis conditionis enatum fuisse contenderis; certe *ministerialis conditio*, a qua vix vllius hodiernae familiae nobilis maiores immunes doceri possunt, non multo minorem praebere potuit principibus rationem, vt a feminarum ministerialium vel ex tali familia oriundarum matrimoniis abstinerent, prolique ex tali matrimonio suscipiendae ius succedendi negarent. Quumque 2) in aprico sit, per omne *medium aeuum* ad hanc vsque diem nil fecisse reliqui familias principum Germaniae, vt hanc suam praerogatiuam illibatam conseruarent; non tam difficile quidem est, probationi iuris sola consuetudine conseruati controuersiam et qualemcunque dubitationem mouere; sed a) cogitandum tamen est, multo plura, eaque certissima tamen familiarum illustrium iura vix fortioribus niti probationibus (conf. *Strube Nebenst.* part. 5. p. 253.); quare b) tuto adhuc expectatur probatio contrarii, eaque in eo ponenda, vt doceatur, familias Germaniae illustres patienter tulisse, vt soboles ex coniugio principis feminaeque nobilis progenita in terris auitis, *contradictibus licet agnatis*, succederet. Nec enim c) sufficit vnum alterumue iudicatum caesareum, quo, quam clare constat, e quonam fonte profluxerit, tam parum euerti potuit autonomia familiarum illustrium, quam in hac re conseruari tam enixe ad hanc vsque diem illae studuerunt. Quae omnia

omnia si II) de *matrimonio comitis cum femina nobili* eadem ratione perpenderit: multo plura quidem deprehenduntur exempla talium coniugiorum, maxime si non regentes nouique comites in censum venerint. Quum vero in principis hic omnino eadem ratio obtineat, nec certe argumentum valeat a nouis comitibus ad antiquos, et ab eo, quod consentientibus agnatis passim contigit, ad id, quod familiae illustri totique comitum antiquorum ordini de conseruando splendore suo sollicito tueri fas est; saltem durum videtur, obtrudere illustri huic ordini noua iura, quibus citra culpam eorum, quorum maxime interest, pristinae cum principibus communi praerogatiuae tantum detrimentum inferretur. Sed ob proximum sane periculum imminens suaferim cum vniuerso ordini tum cuiilibet familiae, vt cautius huic rei pactis legibusque familiae in antecessum prospiciatur.

§. 32.

Illegitimae prolis plane nulla in terris paternis successio est (a). Nec vel qualitercumque *legitimata* illustrium progenies ad successionem in territorio admittitur. Etiam si enim textum iuris feudalis legitimatos a successionem in feudo excludentem (b) plerique tantum non omnes olim ICti de iis solum, qui *per rescriptum principis* legitimi fiant, interpretati fuerint, legitimatos

IV) Illegitimi, licet I) qualitercumque legitimati;

D 4

autem

autem per subsequens matrimonium ex rationibus iuris communis (c) ad successionem admiserint (d); cui quidem interpretationi iam perantiquae (e) et fere vsuali (f) non pari cura vbique obuiam itum fuit (g); tamen in familiis Germaniae illustribus etiam per subsequens matrimonium legitimi tanto magis a successione arcentur, quanto fortior accedit alia ratio, quod matrimonium tale vix aliud, quam inaequale, cogitari queat (h).

(a) Auctor vetus de beneficiis cap. 1. §. 4. :
 „ — In fornicatione nati — iure carent be-
 „ neficiali. ” Ius feud. Sax. art. 2. : “ — Ille
 „ die unächt geböhren sind, — sollen Lehnechtß
 „ darben. ”

(b) II. F. 26. ; “ *Naturales filii, licet postea*
 „ *fiant legitimi, ad successionem feudi, nec soli,*
 „ *nec cum aliis admittuntur.* ”

(c) L. 10. C. de naturalibus liberis; Cap. 6.
 X. qui filii sint legitimi.

(d) CUIACIUS lib. 4. feud. tit. II., SCHRA-
 DER de feudis part. 7. cap. 5. n. 21., ROSEN-
 THAL de feud. cap. 7. concl. 18. n. 1. sq. Cum
 quibus comparari tamen merentur 1) Ioh. Friede-
 mann SCHNEIDER diff. de successione legitimo-
 rum in feudis, Hal. 1706. ; 2) Ioh. Gottfr. BAVER
 diff.

diff. de *successione legitimatorum per subsequens matrimonium exsule in feudis*, Lips. 1734.; 3) Ge. Henr. AYER progr. *de exclusione legitimatorum a successione feudali*, Goetting. 1755.

(e) Ius provinciale Alemannicum cap. 378. (in SENKENB. *corp. iur. Germ.* tom. 2. p. 456. sq.): "Hat ein Mann eine Frau zu lediglichen Dingen, und hat Kinder, wenig oder viel; und nimmt er sie darnach zu rechter Ehe; was Kind sie mit einander gehabt haben, da sie einander zur Ehe nahmen; da sind sie alle rechte Ehekinde worden, und erben Eigen und Leben von Vater und von Mutter, und von andern ihren Freunden, als wohl, als die Kinder, die sie darnach gewinnen." G. L. BOEHMER *princip. iuris feud.* lib. I. sect. I. cap. 7. §. 123. c.

(f) MYNSINGER cent. 5. *obs.* 5. n. 1., GAIL lib. 2. *obs.* 141. n. 2., Hartm. PISTORIS lib. 2. *quaest.* 41., CARPZOV part. 3. *const.* 28. *def.* 18., MYLER *gamologia* cap. 24. §. 2., REINHARTH *ad Christinaeum* vol. 6. *obs.* 9. p. 18. Reichshofraths.conclusum d. 23. Dec. 1715.: "Wird des Hans Christoph von Rünberg per subsequens matrimonium legitimirter Sohn Philipp Henrich von Rünberg in possessorio davor, et pro successione capace, tam in feudis et fideicommissis, quam allodio erkläret; und ist in der Sankley anstatt Wohfern künstighin von Rünberg zu setzen." Mosers *R. S. R. W.* tom. 3. cap. 3. §. 13., NEWMANN *iur. prin. princ.* tom. 3. p. 47. §. 71.

(g) Vide e. g. constitutionem Hassiacam in Geissen Teutschen corp. iuris p. 486. legesque Brunsvico-Lüneburgicas de a. 1593 et 1601. in den Calenbergischen Landes-Constitutionen tom. 4. p. 32. 49. PVFENDORF tom. I. obf. 90. p. 227.

(h) Praecipua, quae ad eruendam obseruantiam huc referri queunt, exempla sunt Alberti degeneris marchionis *Misniae* († 1314.) et *Cuningundae ab Eisenberg*; Philippi comitis de *Falkenstein* ductaeque ab eo 1552. *Caspara Holtey*; Leopoldi Eberhardi ducis *Württembergensis* et *Elisabethae Charlottae de l'Esperance* 1714. *Mosers Staatsr.* tom. 22. p. 306. Nec vel vlllo, quod sciam, exemplo legitimati sic per subsequens matrimonium ad successionem in principatu vel comitatu admissi sunt. Prudenter lex familiae Austriacae a. 1703. ad successionem diserte requirit "*descendentes legitimos non legitimatos*;" *Mosers Staatsr.* tom. 12. p. 418. Pactumque nonnullorum Saxoniae ducum ac principum Anhaltinorum a. 1717. in initum, vt caueantur disparagia, "und die auß solchen mesalliancen öfters folgende Legitimationen deyer auch außser der Ehe erzeugten Kinder" vide in *Mosers Staatsr.* tom. 19. p. 236.

§. 33.

2) qua liberi naturales tamen alii Ceterum *liberi principum imperii illegitimi* (a), modo a patre agnoscantur (b), omnes censentur *iure liberorum naturalium*

lium (c), non attento iuris Romani discrimina-
 mine, verum e concubina, an ex alio qua-
 licumque etiam damnato coitu suscepti fue-
 rint (d)? Quare cum *alimenta* e bonis pa-
 ternis iis debentur (e), tum et largioribus
 a patre *legatis* ex bonis eius liberae disposi-
 tioni subiectis prouideri possunt (f). Idem-
 que propterea et de liberis *principum eccle-*
siaesticorum naturalibus recte statuitur.

(a) Ioh. Sam. STRVCK diff. *de liberis natura-*
libus regum et principum, Hal. 1704.

(b) Pertinet huc larga exemplorum fezes in
 Mosers Staatsr. tom. 22. p. 324. sq., addito in fi-
 ne monito: "Er habe nur von denen natürlichen
 Kindern der Reichsstände geredet, welche von ihren
 Vätern selbst, und zwar öffentlich, dafür erkannt
 worden. Denn wer wollte eine Liste dererjenigen
 verfertigen, welche von ihnen herkommen, aber ent-
 weder gar nicht, oder doch wenigstens nicht öffent-
 lich, dafür erkannt worden sind?" Moser l. c. p.
 386. §. 37.

(c) MOSER diff. *de legitima statuum imp.* §.
 29. in eius *selectis diff.* p. 228., STRVV *iurisp.*
her. tom. 3. cap. 6. sect. I. §. 8.

(d) Nou. 89. cap. 15.: "Omnis, qui ex com-
 ,,plexibus aut nefariis, aut incestis, aut damnatis
 ,,processerit, iste neque naturalis nominatur, neque
 ,,alen-

„alendus est a parentibus, neque habebit quod-
dam ad praesentem legem *participium*.” Nov.
74. cap. 6. : — “sed sit *supplicium* etiam hoc
„*patrum*, vt agnoscant, quia neque quidquam pec-
„*traticis* concupiscentiae eorum habebunt filii.”

(e) Vide e. gr. Reichshofraths-conclusum d.
9. Dec. 1737. in Sachen von Mecklenburg, Chri-
stiana Maria, Louise Charlotte, und Juliana, con-
tra Herrn Carl Leopold Herzog zu Mecklenburg
Schwerin, in puncto alimentorum: “Diesen drey
natürlichen Töchtern besagten Herzogs die ihnen
ausgeworfene Summe von 1500. Rthlr. alljährlich
richtig aus den Cammergefällen zahlen zu lassen,
auch vorzuschlagen, wo diese drey natürliche Töch-
ter im Lande ferner wohl erzogen und von obigem
quanto verpfleget werden könnten?” *Mosers*
Staatsr. tom. 22. p. 443.

(f) Huc pertinet e. gr. I) legatum, quod
Antonius Güntherus vltimus comes de Oldenburg
et Delmenhorst filio suo naturali Antonio de Al-
denburg ex allodio suo reliquit, *Mosers Staatsr.*
tom. 22. p. 346. 374. II) Conclusum consilii imp.
aul. d. 25. Iun. 1743. in Sachen der Gebrüder,
Friedrich Wilhelms und Carl Ludewigs von Meck-
lenburg (natürlicher Söhne des Herzogs Friedrich
Wilhelms von Mecklenburg) contra den Herrn Her-
zog zu Mecklenburg in puncto legati: — “zu
Abführung des den Gebrüdern von Mecklenburg ver-
machten legati — die von besagtem Herzog Frie-
drich Wilhelm — neu angekaufte adeliche Güter
anzu-

QVI A SVCCESIONE EXCLVDVNTVR. 61

— anzuwenden ic." *Mosers Staatsr.* tom. 22.
pag. 339.

§. 34.

ADOPTIO iis, qui a primo acquirente ^{IV)} Ad-
haud descendunt, ab eo solo repetendum ^{optiui.}
ius succedendi tribuere nequit (a). Nec
vel *ordinem succedendi* in praeiudicium
aliorum turbare potest (b).

(a) II. F. 26. §. 8. : "*Adoptivus filius in feu-
dum non succedit.*" Ern. Fried. KNORRE *diff.
de successione adoptivorum in feuda*, Hal. 1753.

(b) Exempla illustria adoptionum varia men-
te varioque successu factarum videtis in *Mosers
Staatsr.* tom. 22. p. 398. sq. et in NEVMANN. *iu-
re priu. princ.* tom. 3. p. 88. sq.

CAP. IV.

DE ORDINE SVCCEDENDI
ADMISSA DIVISIONE.

§. 35.

In *ordine succedendi* (§. 19.) primaria dif- E regula
ferentia est, an *DIVISIO* inter plures ^{interae-}
^{quales}
aequali ordine constitutos admittatur, nec ^{ordine}
ne,

olim di-
uifio fa-
cta.

ne. Et *olim* quidem prius fere vniuerse obtinuit (a), vnde modus iste succedendi ante omnia adhuc exponendus est. Etiamfi vero in eo, vt aequales inter fe diuidant, *ius Romanum* hic amice conspirare videatur; certe tamen ex hocce iure hanc rem haud repetiere maiores nostri (b). Quapropter quamdiu quacumque ratione familias illustres iura pristina haud deseruiffe constat, merito non statim ad *ius Romanum* confugiendum est, sed ex *natura rei* et ex vera pristini *iuris patrii* indole, ab eo nimirum tempore, quo adhuc incognitus in Germania in primis inter illustres iuris Romani vsus erat, rem repetere fas est (c).

(a) Vide in primis exempla a seculo XI. inde collecta in STRVV. *corp. iur. publ.* cap. 31. §. 2. p. 1157. et in NEVMANN *iur. priu. princ.* tom. 5. p. 111. sq., deinde nouiora in *Mosers Staatsr.* tom. 15. p. 3. sq., et quae ex iis de regula et frequentia factarum olim diuisionum recte concluduntur in *Mosers Staatsr.* tom. 14. p. 502. et in *Cramers Weglarischen Nebenstunden* tom. 21. p. 27. sq. Occasione restitutionis decretae filiis proscripti Ioannis Friederici Saxoniae ducis in R. I. 1570. §. 40. statuitur: "Commissarien zu verordnen, so förderliche gebührliche Theilung aller Landschaften und Güter mit ihrem Vetter, Herzog Hans Wilhelmen, vornehmten sollen."

(b) "Vix

(b) "Vix ferendi sunt (inquit NEVMANN *iur. priu. princ.* tom. 5. p. 110.) "Schilterus, Thomafius, Ludolfus, Titius, alique, dum aequalem principatum in Germania diuisionem a recepto iure Romano arcent. Nam prius longe diuisiones, quam ius Romanum, inualere; ut, ut recepto iure Romano maius diuisionibus incrementum accessisse, non negauerim." Id quod in primis illustratur testimonio LAMBERTI SCHAFFNABVRGENSIS, qui ad a. 1071., Rupertum Flandriae comitem exprobrasse narrat fratri suo seniori Balduino: "quod totam communis patris hereditatem, quam IVRE GENTIVM secum diuide, dere debuisset, solus, sine consorte obtineret."

(c) Non adfentiendum itaque mihi videtur ratiocinio SCHRADERI *de feudis* part. 7. cap. 6. n. II. sq. aliorumque statuentium, semper, quando collaterales per pactum ad successionem admittuntur, hoc eo ordine factum censer, quo alias de iure communi (Romano nempe) fit successio, quum *pacta secundum ius commune sint intelligenda*. Datur enim certe et aliud familiarum Germaniae illustrium ius commune, quam Romanum (§. 9.).

§. 36.

Ex perantiquo nempe Germaniae more nil frequentius erat, quam ut plures vnus rei *condomini in solidum et pro indiviso* essent, ita ut non solum possessio, vius, libe-

Quam ad intelligendam praemittenda

pristina
indoles
condomi-
nii, ceu
funda-
menti
fucceffio-
nis;

liberaque de re dispositio omnium coniun-
ctim esset, sed et extincto condominorum
vno aut in eius posteros transiret atque con-
tinuaretur communio illa, aut improlis de-
functi ius in re communi consolidaretur re-
liquis adhuc supersticibus. Quorum in-
tuitu itaque ipsum illud *condominium* erat
fundamentum successionis; nec proinde
successioni locus dabatur, si quis e commu-
nitione recesserat, siue condomini rem com-
munem inter se diuiserant; vti contra, si
cui ius succedendi tribuere volebant, eum
in condominium recipere mos erat. Vel-
uti qua ratione pristina comunio et succes-
sio inter coniuges, fratres, agnatos, et
vel extraneos qualescumque *ganerbios*,
quos vocabant, constituta erat (a).

(a) Ad illustranda probandaque lemmata iu-
ris pristini Germanici, quae hic propono, quae
que ampliore illustratione omnino haud indigna
sunt, commendari queunt Henr. Christ. L. B. de
SENKENBERG *primae lineae condominiumi pro indi-
uiso, siue ganerbiatus*, Goetting. 1736. et dedu-
ctio sub titulo: *Die Gemeinschaft als ein
wahrer Grund der Erbfolge und der einzige
Grund der Lebensfolge der Seiten-Verwandten
z. zu Behauptung des Rheingräflich Grumbach-
und Rheingrafensteinischen Erb- und Lebens-
folgs: Rechts in die Hälfte der erledigten Rheins-
gräflich Dhaunischen Lande*, 1755. fol.

§. 37.

§. 37.

Sigillatim sic *in feudis* perfrequenter ^{adeo vt} contingebat, vt plures siue fratres, siue ^{1) in feu-} agnati, siue extranei de eodem feudo com- ^{dis diui-} muniter seu, quod vocabant, *communi* ^{fio tolle-} *manu* (gesamnter Hand) inuestirentur (a). ^{ret suc-} Quo facto *et communis* omnium *usus* erat, ^{cessio-} *et vno* e pluribus communiter inuestitis ^{nem mu-} *sine prole decedente* reliqui *superstitēs* suc- ^{tuum,} cedebant (b). Nec vel impediabantur *fructuum perceptionem* inter se *diuidere*, aut de *alternando* in possessione et usu rei pro certo annorum numero inter se inuicem conuenire (c), quod vocabant *Mutschar*, *Mutschieren* (d). *Diuisione* autem *ipsius feudi* substantiae dominiique *facta*, quae quidem etiam sine domini consensu fieri poterat, vna cum *communione* domini *utilis etiam ius succedendi* *reciprocum* *cessabat* (e), eaque mente dicebatur: *Theilung bricht gesamnte Hand*; adeo vt abhinc reuera *tot diuersa feuda*, quod *partes*, constituerentur, quorum cuiusque singularis inuestitura requirebatur, eamque primum nactus *instar primi adquirentis* erat, a quo proinde haud oriundi nec amplius succedere poterant, sed extincta eius pro genie feudum potius *ad dominum*

E dire-

directum reuertebatur (f) Nec proinde alia proprie quam *descendentium* in feudis successio erat (g).

(a) Egregie haec et sequentia illustrauit G. L. BOEHMER progr. *de feudi communis diuisione*, Goetting. 1748., in *obseruationibus iuris feudalis* (Goett. 1764. 8.) p. 214. sq.

(b) Exemplum satis antiquum est in litteris reuerfalibus Theodoricus domini *de Altona*, eiusque consanguinei Wilhelmi *de Horne* a. 1230. coniuncta manu de eodem feudo inuestitorum in Ant. MATTHAEI *not. ad res Ultraieft.* p. 98. verbis: "*Quicumque* vero nostrum, scilicet ego ,, et consanguineus meus, *absque heredibus moritur, alius praefata bona, quae communi manu ,, tenemus in feudo a comite, solus retinebit.*" LVDEWIG *diff. de simult. inuest.* p. 12., BOEHMER *l. c.* §. 2. p. 218.

(c) Kayserrecht lib. 3. cap. 12.: "*Eyn iclich ,, man sal wissin der gemeine lehin hat met ander ,, ludin ader met synen geborn mogen der mag ,, motschar ez en sy met dez Keyfers gebode wie ,, ez den kompt so vorlibint endy lein pey den Gan ,, erbin. Theylet her aber se noch dez Keyfers ,, rechte also he ez dem Lehin hat gefazt, vorster ,, bin den dy eyne sythen, so fallen se in dez Key ,, sers hant, vnn ist verlorn von den ez geteylet ist, ,, sint in dez riches rechte stet geschrebin, Getey ,, let lehin daz sal dem riche ersterbin;*" seu ex ver-

versione Latina in SENKENBERG. *corp. iur. Germ.* tom. I. p. 103.: "Quilibet scire debet, quod, si quis habeat feuda communia cum aliquo extra familiam aut cum aliquo sanguine sibi iuncto, etiam sine Imperatoris consensu, quocunque modo divisionem quod ad fructus celebrare possit, quod si factum sit consentiente Imperatore, manent feuda apud condominos; Si vero divisionem plenam celebret secundum iura imperii in feudis constituta, et aliqua pars deficiat, ad imperatorem devoluitur, et is non succedit, qui antea partem eius habebat, cum sit in iure imperii definitum: Partem feudi diuisi ad imperium reuertitur."

(d) De voce *Mutschar* legi possunt WEHNER *obseru. pract.* voce *Mutscharen* p. 170., SCHILTER *glossar. Teuton.* p. 620., WACHTER *glossar. Germ.* p. 1109., HALTAVS. *gloss. Germ. mediæ ævi* p. 1382. Exempla congesta vide in SIRVV *corp. iur. publ.* cap. 31. §. 22. p. 1179. sq., ESTOR *diss. de terrar. partition.* p. 44. sq.

(e) *Ius feudale Alemannicum* cap. 65. §. I. 2.: "Ein Herr mag vielen Brüdern ein Lehen leyhen, daß sie es mit gesamnter Hand empfaßen, und gleiche Gewehr daran haben. Und wollen sie sich scheiden mit dem Gute, und theilen es unter sich, daß thun sie wohl ohne des Herrn Urlaub. Wenn sie aber das Gut unter sich getheilet; so hat ihrer keiner nichts an des andern Gute. Und stirbt ihrer einer ohne Lehens-Erben; so ist sein Theil dem

E 2

Herrn

Herrn ledig. 2c." Quae iisdem fere verbis quoque
occurrunt in *iure feudali Saxonico* art. 34. Item
Auctor vetus de beneficiis cap. I. §. 83. 84.: "Plu-
,, res possunt vno inbeneficiari beneficio, ita quod
,, simul illud fuscipiant, et aequale ius in hoc ha-
,, beant, *quamdiu simul manserint*. Si autem vo-
,, luerint *ab inuicem separari*, absque licentia do-
,, mini *diuidant* inter se secundum libitum totali-
,, ter concessum beneficium. Sed *postea illorum*
,, nullus in parte alterius aliquod ius habebit,
,, *quum alter obierit*, nisi fusciperit a domino ex-
,, spectationem in beneficio."

(f) Cum iis, quae modo ex legibus mediū ae-
ui allegata sunt, amice hic conspirant *diplomatum*
eiusdem aeui testimonia, veluti I) charta capituli
Mindensis a. 1304., in qua prouocatur ad "iura
,, feudorum, quae volunt, vt feudum, quod vul-
,, gariter *Manghot* dicitur, *post diuisionem* here-
,, ditatis per mortem feudatarii, *non ad fratres*,
,, sed potius ad feudi dominum reuertatur."
Scheidt vom Adel in mantissa docum. p. 289. 5
II) Diploma Balduini archiepiscopi *Treuirensis* et
Henrici de Helfenstein de a. 1314., quo illa ra-
tione castrum aliorumque bonorum huic in feudum
datorum sequentem succedendi modum praescri-
bit: "Semper primogenitus masculus in recta li-
,, nea ipsius Henrici *absque diuisione* aliqua facien-
,, da praeficiatur ipsius castro, et succedat in eo-
,, dem cum villa et appendiciis memoratis. ---
,, Si vero contingeret, quod *possidens* dictum castrum
,, *sine herede* decedat, bonis suis aliis praedictis
,, *indi-*

„*indivisis* inter fratres suos, si quos habuerit ex parte patris, *antiquior* dictorum *fratrum* succedat in dicto castro: si vero sine herede proprii corporis, vel *bonis diuisis*, vt dictum est, moriatur; ad *archiepiscopum Treuirensis*, qui fuerit pro tempore, castrum memoratum et ad ecclesiam Treuirensis reuertatur.” HONTHEIM *hist. Treuir. diplom.* tom. 2. p. 37. sq., BOEHMER *l. c.* p. 223. sq.

(g) Huc pertinent sanctiones iuris feudalis Saxonici art. 21. et Alemannici art. 43. §. 2., quo utroque iisdem fere verbis statuitur: “*Es erbet niemand nicht ein Leben, denn der Vater auf den Sohn.*” Cui conuenit testimonium Henrici DE SEGVSTO, vulgo cardinalis HOSTIENSIS († 1271.) lib. 3. *summae de feudis.* n. 7. p. 770.: — “De consuetudine imperii non succedit, nisi filius descendens, et immo reuertitur feudum ad Imperatorem, et ipse confert, cui vult. Sic vidi, quando fui in Alemannia, per proceres iudicari.” Conf. quoque VVLTEIVS *de feud.* lib. 1. cap. 109. n. 105, p. 530.

§. 38.

Sin diuidentes mutuam inter se suosque posteros successionem retinere vellent; necessarium erat, tum vt inter se de ea re conuenirent, tum vt domini directi ad sensus accederet, eiusque rei in quauis inuestiturae renouatione memoria conseruaretur;

nisi reser-
uaretur
commu-
nis ma-
nus;

E 3

Quae

Quae est ratio *communis*, quam vocant, *manus*, in feudo diuiso inter diuidentium posteris conseruatae, indeque natae Germanicae *simultaneae inuestiturae*, gesamnter Hand, und Sammtbelehnung (a). Cuius originaria ex indole iccirco intelligitur, *collateralium* abhinc in feudo *successionem* non habuisse locum ex agnatione atque iure sanguinis, sed *ex sola* retenta *communi manu* et simultanea inuestitura: adeo vt collaterales plane non succederent, nisi in simultanea inuestitura comprehensi; nec proinde inter eos *proximus remotiorem* excluderet, quin vel fieri etiam posset, vt *extraneus* plane simultanee inuestitus ad successionem admitteretur. Eaque omnia licet *iure feudali Longobardico* aliter se habeant (b), citra controuersiam tamen *adhuc obseruanda* sunt, vbi a pristinis illis iuribus haud recessisse familias illustres constat (c).

(a) Insigne huius rei exemplum est in sequenti diplomate: "Omnibus praesens scriptum legentibus Iohannes Dei gratia Saxoniae, Angariae, Westphaliae dux, salutem in domino sempiternam; tenore praesentium recognoscimus et in publicum proferimus notionem, quod nos nobilibus dominis comitibus Holfatiae et Schomborch, Gerhardo, Iohanni, Adolpho, Woldemaro, , et

„ et filiis domini comitis Henrici, bonae memoriae,
 „ et eorum omnium veris heredibus perpetuo de
 „ heredibus in heredes, *totam terram* Holsatiae et
 „ Stormariae, vniuersum dominium domini comitis
 „ Adolphi de Segebergh, de quibus erat lis et
 „ disceptatio inter nos et dictos dominos comites
 „ vtrobique, *contulimus manu vnanimi*, quae
 „ *sambte Hand* in vulgo dicitur, iure seu titulo
 „ feudali, et *non obstante eo*, quod praecedentes
 „ terrae et dominia, *sive diuidantur, aut* saltem
 „ inter hos dominos comites *maneant in diuisa*,
 „ nihilominus *cuiuscunque heredi* dicti domini comi-
 „ tis aut eorum heredes, *aliquam partem terra-*
 „ *rum* et dominiorum praedictorum *assignare et*
 „ *diuidere voluerint*, eidem conferimus iure feu-
 „ dali, *seruata et obtenta manu vnanimi*, sicut su-
 „ perius est expressum. In quorum euidentiam
 „ sigillum nostrum praesentibus est appensum.
 „ Datum iuxta Hamborch et actum anno 1307. in
 „ die sexta Mathei apostoli.” Vid. deduct. sub
 „ tit.: *Iustitia causssae Ranzouianae* (1714.) part.
 „ 2. append. p. 8., BOEHMER *l. c.* p. 230. sq.

(b) II. F. II., II. F. 31.

(c) Reichshofraths-Ordnung tit. 3. §. 12.:
 “In welchen Geschlechtern, und in denjenigen Krey-
 sen, da die simultanea inuestitura hergebracht und
 im Gebrauch, dabey soll solche auch gehalten und
 derselben nachgelebet werden.” Conf. HORN *ius*
feud. cap. 12. §. 27. p. 323., ESTOR *diff. de ter-*
rarum partition. p. 50. sq. Exempli loco notari

E 4

mere-

meretur, quod obseruauit NEVMANN *iur. priu. princ.* tom. 5. p. 220. §. 329.: Quum Maximilianus I. Imp. Henricum Mecklenburgicum pro se, fratribus et agnatis de ducatu Mecklenburgico inuestiret zu rechter gesammter Hand, tabulis inuestiturae insertam fuisse clausulam postmodum sollicito retentam; "daß, wenn die Herzoge gleich ihr Land unter sich getheilet hätten, oder noch theilen würden, solches an der gesammten Hand ihnen keinen Schaden bringen solle."

§. 39.

II) In allodiis ¹⁾ similiter fieri poterat diuisio totalis,

Neque solum in feudis obtinuerunt haecce successionis principia, sed similiter etiam in allodiis olim id inualuit, vt eorum quoque diuisione posterorum successio reciproca sublata censeretur, nisi diserte diuidentes sibi suisque posteris reseruarent condominium in bonis diuisis. Vnde *generatim* in familiis Germaniae illustribus *duplex* obtinuit *diuisio*, altera *totalis et plenaria*, vulgo Todtheilung, qua omnis diuidentium communio, ideoque et successio reciproca tollebatur; altera *minus plenaria*, qua possessio et vsus quidem, non ipsa proprietas, diuidebatur, sed condominio vicissim reseruato etiam successionem posterorum reciprocae locus dabatur (a).

(a) Ex

(a) Ex instituto hoc argumentum tractavit Io. Ge. ESTOR diss. *de terrarum partitionibus illustrium Germanorum inter se, praesertim ea, quae vocatur Todeheilung, illarumque effectis, quod ad successionem*, Marb. 1746., vbi in primis notari meretur excerptum ex Io. Ad. KOPPII *glossario MSto* sub voce: *Datteyle, Datteilonge*, ex quo, quae proferuntur ibi, medii aevi monumenta hic adponere iuuat. Nimirum I) in diplomate a. 1280. apud Ioannis *spicil.* I. p. 312. sequentia occurrunt: „Nos Gerlacus de *Limburg* dominus et pueri nostri, et Ludewicus de *Isenburg*, ac pueri nostri notum facimus --- quod --- *diuisionem* „*omnium bonorum nostrorum*, quae vulgo *datteil-* „*le* dicuntur, castro nostro *Cleberg* attinentium, „sic decreuimus ordinandam --- Datum et a. „*etum* anno Domini *MCCLXXX.*” Similiter II) in diplomate a. 1331.: „*Wir Gottfrid, Herre zu* „*Eppstein; und wir Ulrich, Herre zu Hanaurehun* „*kund* --- *das* wir --- *unser Dorf Roda hant ge-* „*theilt* -- *mer han wir* -- *den Wald, den man heisset* „*Sporneygen getheilet, ein recht Toidtheil* &c.” Denique III) in diplomate a. 1367. in *SENKENB. selekt.* tom. 2. p. 39.: „*Ich Wortwin Mor Edel-* „*knecht bekenne* -- *um solch Gut und Lehen, die ich* „*han* -- *von Henrich Herrn zu Limpurg,* -- *das* „*ich eine rechte Dateylonge überkommen und gethan* „*han* -- *mit minen Ganerben.* &c.” ESTOR l. c. p. 8. Conf. quoque Christ. Henr. *BREVNING* diss. *de iuratione cognationis et familiae ad legem Salicam tit. 63.* (Lips. 1757.) cap. 4. pag. 16. sq.

§. 40.

qua facta
pariter
non lo-
cus erat
fucceffio-
ni reci-
procae.

In *diuifione totali* ne *nominis* quidem familiae et *infignium* communio retinebatur; Vnde *plures* ab vno communi ftipite oriundae *ftirpes* perinde ac *plures diuerfae familiae* confiderabantur (a). Quumque propterea exftincta vna ftirpe altera plane non fuccederet; haud mirandum eft, tot exempla mediæ aevi occurrere, quibus vel ex hoc capite *filia remotioribus agnatis* in fucceffione *praeceffit* (b).

(a) Sic e. gr. Siegfriedi domini de *Runkel* filius primogenitus Siegfriedus idem nomen de *Runkel* retinuit, a quo comites de *Wied* originem ducunt; alter Henricus dominus de *Westerburg* plane alterius familiae fator habitus. *Job. Jac. Reinhardts Ausführungen* part. 2. p. 106. not. a.

(b) Vide e. g. I) Refponfum Tubingense apud Ferd. Chph. HARPPRECHT *de fucceff.* part. 2. tract. 9. p. 728. fq., vbi tacitum pactum fideicommissi remifforium ex diuifione bonorum praefumendum contenditur, et ex ea ratione filiae comitis praerogatiua in fucceffione prae remotioribus agnatis tribuitur; II) cafum praelatarum filiarum Saynensium prae agnatis Witgenfteinensibus apud LVDOLF *de iure femin. ill.* part. 2. cap. 1. §. 12. n. 1. p. 65., ibique alleg. KLOCK tom. 1. confil. 7. n. 1002., LYNKER *anal. ad Strum. iur. feud.* cap.

cap. 9. aph. 8. n. 7.; III) alium eiusmodi casum in BOEHMER *consultation.* tom. 3. part. 3. resp. 631. n. 31. p. 445.; denique IV) quae ex instituto tractat Joh. Jac. Reinhard von dem Erbsolgsrechte der Töchter vor den Stammsvettern, Giess. 1746. 4.

§. 41.

Nouior aetas totalis diuisionis infrequentiora reddidit exempla; sed inutiles tamen ideo haud est disquisitio, qualis olim inter maiores hodiernarum vnus familiae linearum intercesserit diuisio. Quin in altero etiam diuisionis genere, quod frequentius nouiore aeuo obtinuit, ex pristino tamen iure hoc conseruatum est, vt, si qua *ad collaterales* successio defertur, eius verum *fundamentum a pristina diuisione* eique adiecta condomini reseruatione, non a sola agnatione repetendum sit. Quare *quamdiu vnus diuidentis e posteris quispiam adest, nemo ex altera stirpe, licet gradu vel maxime propior sit, ad successionem peruenire potest*; et vel vna stirpe extincta inter plures *superstitis lineas non tam successionem gradualem, quam linealem in stirpes* obtinere, si non textui II. F. 50. (a), certe principiis Germanicis, conuenit (b); nisi qua familia illustri iuri Ro.

Sed 2) et
citra di-
uisionem
totalem
alia,
quam ex
iure
Rom.,
est suc-
cessio
collatera-
lium.

Romano in hac re diferte locum cesserit (c).

(a) II. F. 50. : "Si ille, qui feudum habet, decesserit nullo filio relicto: an ad omnes, vel ad quos perveniat? quaeritur. Respondeo: ad solos, et ad omnes, qui ex linea sunt, ex qua iste fuit. Et hoc est, quod dicitur ad proximiores pertinere. Isti vero proximiores esse dicuntur respectu aliarum linearum; sed omnibus hac linea deficientibus, omnes aliae lineae aequaliter vocantur." Conf. Franc. HOTOMANNI comm. ad libr. feud. p. 304. sq., VULTEIVS de feudis lib. 1. cap. 9. n. 102. p. 522., n. 112. p. 543., Fried. a SANDE ad Geldr. consuet. feud. tit. 3. cap. 2. §. 8. oper. p. 88., Huld. ab EYBEN elect. iur. feud. cap. 7. n. 11. opusc. p. 575.

(b) Ge. Ernst Ludw. Preußchen rechtliche Ausführung, daß die Lebensfolge der Seitenverwandten in theilbaren Lehen nach den Stämmen, und nicht nach dem nähern Grade zu beurtheilen sey, Frf. 1752. fol. Responsum den Rheingräflich Dhaunischen Successions-Fall betreffend in meinen auserlesenen Rechtsfällen part. 1. p. 93. sq. Qua in caussa d. 20. Dec. 1764. iudicavit supremum camerae imperialis iudicium: "daß beklagte Herren Fürsten die nach Abgang des Rheingräflich Dhaunischen Mannsstammes angefallene und alhier eingeklagte Abteylich St. Maximinische Lehen, als auch derer dazu gehörigen Allodial-Orten mit den Herren Klägern den zwey Hauptstämmen nach

zu zwey gleichen Halbscheiden abzutheilen schuldig.“

(c) Sic e. gr. statutum legitur in Slesburgischen Hauptvertrage 1672. : — “daß die successiones in linea collateralis auffer dem Fall concurrirender Brüder und Bruders-Kinder nach Ausweis der Erbverbrüderung und Kayserlicher gemeiner Rechte in allen Fällen nach Nähe des Grades und der Sippzahl geschehen sollen.“ LVDOLF *de iure primogen.* (1733.) post praef. E contrario in pacto Anhaltino d. 22. Jun. 1665. diserte cautum: Wenn eine Linie ausgehet, sollen alle drey andere Linien gleich erben. Beckmanns Anhalt. Chron. part. I. p. 506. S. 3.

§. 42.

Ceterum quamprimum plures vna ad II) Ad-
 successionem in territorio admittuntur, ex ^{missis}
 pristina familiarum illustrium obseruantia ^{pluribus}
aut in communione possessionis et vsus ^{aut com-}
 mant, *aut* de alternatione inter se conue- ^{munitio,}
 niunt, *aut* denique ad diuisionem proce- ^{aut alter-}
 dunt. Iisque cunctis in casibus omnes et ^{natio, aut}
 singuli eiusmodi successores non solum ^{diuisio}
im- ^{fieri pot-}
medietatem antecessoris retinent, sed et ae- ^{est.}
 que *domini territoriales* sunt, et, qua vo-
 ti et sessionis in comitiis participes, *status*
imperii.

CAP.

CAP. V.

DE ORDINE SVCCEDENDI
EX MAIORATV ET PRIMOGENITVRA.

§. 43.

Diuisioni
opponi-
tur maio-
ratus, se-
nioratus
vel pri-
mogeni-
tura,

Diuisioni, aliisque succedendi modis, quibus successio ad plures deferri potest, indeque oriundis incommodis *opponitur* alter succedendi modus, quo *successio semper tantum vni* defertur, isque *generatim*, quatenus *maior natu* aliis praefertur, MAIORATVS dicitur. Cuius tamen *tres species* sunt: 1) SENIORATVS, quando semper is succedit, qui *senior aetate ex tota familia* est; 2) MAIORATVS in specie sic dictus, si *inter plures eiusdem gradus* modo *senior* reliquis praefertur; 3) PRIMOGENITVRA, si semper *antegenitus* eiusue descendentes praeferruntur postgenitis eorumque posteris (a).

(a) Scripta de iure primogeniturae in genere hic notari possunt potissimum sequentia: 1) Ioh. MEHLBAVM *de iure primogeniturae*, Helmst. 1611.; 2) Arn. ENGELBRECHT *de successione in electoribus ex iure primogeniturae*, Hal. 1614.; 3) Marq. FREHERVS *de successione principum in primogenitis et eorum heredibus*, Hildeb. 1615.; 4) Jac.

4) Iac. THOMASIVS *diff. de iure primogeniti*,
Lipf. 1657.; 5) Sam. REYHER *de iure primoge-*
nitorum, Goth. 1666. 12.; 6) Ioh. Ioach.
ZENTGRAV *de praerogatiua primogeniti quoad*
successionem, Wittenb. 1668.; 7) Casp. QVE-
STELII *discursus de primogeniturae vi et condi-*
tionibus, Ien. 1671.; 8) Ioh. Phil. SLEVOGT
diff. de iure primogeniturae et maioratus, Ien.
1694.; 9) Ioh. SCHVLZE *de primogenitura, cui*
e geminis adiudicanda, Francof. 1695.; 10) Ier.
SPITZ *de successione ex iure primogeniturae*,
Altorf. 1669.; 11) Ioh. KLEIN *de dubiae pri-*
mogeniturae iure, Rost. 1697.; 12) Christoph.
Lud. STIEGLITZ *de immutabilitate iuris primoge-*
niturae, Lipf. 1699.; 13) Geor. Melch. de LV-
DOLF *de introductione iuris primogeniturae*, Ien.
1703. 4., edit. 3. *ibid.* 1733. fol. Conf. quoque
supplementa in eiusd. Symphorem. consult. et de-
cif. forens. tom. 2.; 14) Ioh. Friedr. HERTLING
de iure primogeniturae principum Germaniae,
Heidelb. 1711.; 15) Ioh. Ludou. WIEDER-
HOLDT *diff. de praerogatiuis primogenitorum il-*
lustrum, Herborn. 1714.; 16) Frid. Car. VOIT
A SALZBURG *de emolumentis territoriorum Ger-*
maniae ex iure primogeniturae descendantibus,
Lipf. 1718.; 17) Franc. Ge. Andr. HEILAND
de successione secundum ius primogeniturae, Erf.
1734.; 18) Ioh. Sim. SEYFRID *de iure primo-*
geniturae consuetudine introducto, Marb. 1735.;
19) Io. Vlr. CRAMER *de valida et inualida iuris*
primogeniturae abolitione, Marb. 1739.; 20) Ge.
Wilh. WAGNER *diff. de mutatione successionis in*
fami-

familiis illustribus, Giesl. 1740. quae praecedenti potissimum opposita; 21) Io. Gottf. BAVER diff. *de primogenitura sine consensu superioris ordinata*, Lips. 1753.; 22) Ge. Lud. BOEHMER diff. *de ordine succedendi ex iure primogeniturae inter coinnestitos in feudis imperii, speciatim in dynastia Schauen*, Goett. 1765.

§. 44.

pro speciali cuiusque familiae dispositione.

Nec *senioratui*, nec *maioratui* in specie sic dicto in familiis Germaniae illustribus facile locus est, nisi ex plane speciali forte dispositione intuitu certorum bonorum iuriumue (a). Neque magis quidem *primogenitura* lege generali nititur, nec vel ea itaque, ubi speciatim haud introducta est, valet. Verum ex quo *aurea bulla* in electoratibus (b), et nonnulli in primis testatores illustres ab exitu seculi XV. inde in vniuersa familiae successione eam non sine fructu stabiliuerunt (c); exempla haec indies plures secutae sunt familiae illustres, ut hodie perpaucae supersint, quae non hoc iure vtantur (d).

(a) Mosers Staatsr. tom. 22. p. 450. sq.

(b) A. B. cap. 7. §. 2. 3. vid. supr. §. 26. c. p. 33. CAPITVL. (1690. ex mon. Sax.) art. I. §. 2.: — "insonderheit auch die weltlichen Ehrer."

Churbäuser bey ihrem Primogenitur-Rechte, ohne dasselbe (omiss. 1711.: wider die Gebühr) restringiren zu lassen, besage der G. B., sonderlich des 13. Titels — lassen 2c.

(c) Primum forte locum hic meretur dispositio Alberti Achillis electoris Brandenburgici de a. 1473. Mosers Staatsr. tom. 12. p. 507. sq., tom. 13. p. 422. §. 4.

(d) Mosers Staatsr. tom. 13. p. 429. sq.

§. 45.

Vi huius primogeniturae iuris nunc *ordo succedendi* satis certus est, ut in successione descendentium semper primogenitus eiusque posteritas excludat omnes postgenitos, et in successione collateralium similiter non solum ipse antegenitus quisque, sed et ab antegenito qui descendit, omnem postgenitum vel a postgenito oriundum excludat; adeo ut *numquam postgenitus vel a postgenito oriundus ad successionem peruenire possit, quamdiu antegenitus vel ab antegenito oriundus adest.* Quare quum et antegeniti cuiusque posteritas, ceu *linea antegenita*, praecedat omnia postgenitis oriundae posteritati, ceu lineis postgenitis

Speciatim ex primogenitura 1) successio linealis est;

F

nitis

nitis; speciali sensu LINEALIS SVCCESIO ex primogenitura obtinet (a).

(a) Comparari possunt de hac successione lineali scripta occasione successione Palatinae frequentia: 1) Ioh. Wolfg. TEXTOR diss. *de successione ex linea*, Heidelberg. 1685. et in eiusd. *Dissert.* part. I. p. 418.; 2) Ioh. SCHILTER *commentatio ad libri II. consuetudinum feudalium tit. 50. de natura successione feudalium, in qua linealis quoque successione origo atque usus in foro Germanico succincte exponitur*, Argent.; 3) Ioh. Wolfg. TEXTORIS *successio linealis per se et in electoribus imperii secularibus ex 2. F. 50. et aurea bulla Caroli IV. imp. nec non eiusdem et Sigismundi Imp. bullis specialibus defensa atque declarata*, Francof. 1698.; 4) Idem liber cum notis Ioh. SCHILTERI, huiusque *mantissa ad commentationem de natura succ. feud.*, Argent. 1699.; 5) Ioh. Wolfg. TEXTOR *mantissa pro successione lineali mantissae impugnantis opposita*, Francof. 1699.; 6) Eadem *mantissa cum notis SCHILTERI in huius tractatu de paragio et apanagio*, Argent. 1701.; Add. 7) Frid. Vlr. PESTEL diss. *de iudice in dubia successione lineali et gradualem principum*, Rint. 1719.

§. 46.

2) Ad primogenitum solum omnia redeunt, Quicumque iure primogeniturae succedit, *solus* in territorio vi iuris illius ad feudato dominus territorialis, seu princeps regens est, (der einige regierende Herr),
cun-

cunctaque territorio et familiae adnexa iura solus obtinet; exclusis omnibus postgenitis aut postgenitorum posteris. *Dignitatem tamen familiae postgeniti retinent, eique vt conuenienter viuere possint, iis prospici debet.*

§. 47.

Qua in re primi hodiernae primogeniturae auctores, *analogiam potissimum vi dualitii* secuti, hunc fere modum seruant, vt aut certas terras postgenitis in usum darent, aut reditus solum annuos illis constituerent, qui in pecunia numerata potissimum, seu partim quoque in naturalibus consistere solent; Generatim vero id, quod postgenitis, vt pro dignitate viuere possint, assignatur, vocari solet eorum *deputatum*, item Unterhalt, Alimenten-Gelder, Abfindung &c. Eoque in definiendo suas quisque vires ceterasque familiae circumstantias potissimum consuluit; deinde vnus alterius exempla in suo quisque ordine, vt fieri solet, secutus (a).

(a) In genere huc pertinent sequentia scripta: 1) Ge. Henr. SPRINGSFELD *de apanagio*, Erf. 1641. Brem. 1664., 2) Wilh. LEYSER *de apanagio*, Wittenb. 1663. item in Ahasu.

F 2

FRITSCH.

FRITSCH. *exercit. iur. publ.* part. 3. p. 425., 3) Joh. Melch. HOFMEISTER *de iure apanagii*, Argent. 1670.; 4) Wern. Theod. MARTINI *diff. de apanagio*, Wittenb. 1684., 5) Henr. COCEIVS *de successione apanagii*, Ultraieft. 1690. in eius *differt.* vol. 1. n. 73. et in MEIERI *corp. iur. apanag.* p. 210., 6) Loth. Sigism. A MINKWITZ *de paragio*, Wittenb. 1697., 7) Ioh. SCHILTER *de paragio et apanagio*, Argentorat. 1701., 8) Ioh. Nic. HERTIVS *de commentitiis apanagii et paragii distinctione in Rom. Germ. imperii principatibus profanis et comitatibus*. Gief. 1709. in eius *opusc.* vol. 2. tom. 2. p. 59., 9) Ioh. Henr. BOECKLER *diff. de iure primogeniturae et apanagii*, Argent. 1712., 10) Ioh. Aug. DE BERGER *ius apanagiiale, siue disquisitio de statu principum et comitum in Germania apanagiatorum immediato huiusque origine, natura, effectu*. Lipsf. 1725., 11) Ioach. MEIERI *corpus iuris apanagii et paragii*, Lemg. 1727. fol. in quo praeter editoris commentationem de apanagii et paragii antiquitate et utilitate reliquae haectenus recensitae scriptiones collectae sunt; 12) Fried. GÜRTLER *diff. de apanagiatis, in primis imperii principibus*, Basf. 1727., 13) Lebr. Wilh. Henr. HEIDENREICH *exercitatio de iuribus, praesertim vero iurisdictione et imperio, principum imperii apanagiatorum in ministros et officiales in territorio principis primogeniti et regentis*. Erf. 1736., 14) Ioh. Iac. MOSER *diff. de legitima S. R. I. statuum liberorum utriusque sexus*. Francof. ad Viad. 1738. 15) *Opusculum meum de augendo apanagio*

gio auctis redditibus natu maximi filii, penes quem imperium est, vulgo primogeniti regentis; cum praesat. Ioh. Adami Kopp de incongrua adplicatione paragii et apanagii improprii ad familias Germanorum illustres. Ien. 1745. 4.

§. 48.

Romani iuris LEGITIMA reuera nullo modo huic instituto quadrat; nec tamen impediri potuerunt Icti ad condenda primogeniturae statuta adhibiti, quo minus passim et nomen legitimae adhiberent, et vel proportionem eius ante oculos habere praetexerent, et denique honorabilem institutionis titulum interponere simularent; quae reapse tamen omnia absona et incongrua hic sunt, recteque proinde negliguntur.

Qua in re
a) nec legitimae
locus est,

§. 49.

Alii, quum exterorum Ictorum opera consulerent, reperto in iis APANAGII nomine delectati, haud difficulter effecerunt, vt fere tota Germania delicias illas peregrini nominis adoptaret(a). Quumque deinde in re ipsa tamen non omnia satis conuenire deprehenderent, alii ad distinctionem apanagii proprii et improprii,

nec doctrinae
de paragio et apanagio;

alii ad differentiam *apanagii* et *paragii* plane confugerunt; adeo denique plerique tantum non omnes a simplicitate instituti mere Germanici aberrantes, vt omnino necessarium sit postliminio in hanc viam reuertere (b).

(a) Conf. e. gr. I. P. O. art. 4. §. 12.

(b) Huc pertinet singularis controuersia enata post editum HERTII libellum, allegatum supra ad §. 47. num. 8., quem scilicet insecta sequentia scripta: 1) Christ. THOMASII *s. respond. Ephr. GERHARD vindiciae distinctionis inter paragia et apanagia*, Hal. 1709., 2) *Epistola amici ad amicum occasione duarum dissertationum etc.* (Hertii et Thomasiai.) 1710., 3) Ioh. Henr. LOMBARDI *trutina trium quaestionum controuersarum: 1. an principes paragiati sint status imperii? 2. an commentum sit distinctio inter paragium et apanagium? 3. an comitatus inferior Cattimelibocensis principibus Hasso-Rheinfelsenibus in paragium vel apanagium datus sit?* Erf. et Lips. 1710., 4) Discipuli Hertiani *Discussio atque castigatio vindiciarum distinctionis inter paragia atque apanagia, quas contra I. N. Hertii Icti dissertationem - - - publicauit M. E. Gerhard.* Accesserunt nonnullae animaduersiones in I. N. Lombardi *trutinam* trium quaestionum etc., 5) Ephr. GERHARDI *libellus reuisionis, obscuro iudici, qui ill. Hertiano nomine abusus est, et de vindiciis Halensibus distinctionis*

tionis Schilterianae inter paragium et apanagium non rogatus sententiam tulit, pro impetranda emendatione sententiae oblatus, Freyst. 1710., 6) Ioh. HOECK epistola ad I. H. Lombardum, qua contra eum probatur, *P. H. R. inter status imperii collocari non posse*, simulac eius, quibus domus Hassio-Casselanae superioritatem et dominium solitarium mutilare conatur, in trutina prolata argumenta, refutantur, 1711., 7) Ioh. Henr. LOMBARDII *autoschediasma* ad epistolam Io. Hoeck vt et *recepisse* ad animaduersiones obscuri iudicis, seu discipuli Hertiani. 1711., 8) Ioh. Iac. WAHLII discipuli Hertiani, epistola, qua *pro communicatione recepisse I. H. Lombardi, nec non libelli reuisionis a vindice Hallensi oblatis gratias persoluit*, suamque de hisce duobus scriptis mentem declarat. 1711., 9) Ioh. Iac. HOECK *vindiciae epistolae ad I. H. Lombardum aduersus autoschediasma*, quibus non modo sustinetur, sed et ab obiectionibus nouiter prolatis liberatur *P. H. R. neque inter status imperii recte reserui, neque dominos Hassiae et participes superioritatis Hassio-Casselanae salutari posse*, 1711., 10) Ioh. Henr. LOMBARDII *duplicatio* ad copiam epistolae Wahlianae eiusque appendicem, nec non ad animaduersiones Wahlianas in trutinam trium quaestionum, vt et ad vindicias autoschediasmatis Hoeckii filii diuulgatas, in puncto paragii et apanagii, seu von abgetheilten und abgefundenen Herren.

§. 50.

b) infi-
gnes au-
tem con-
trouerſiæ
oriri
ſolent;

Difficillimæ in primis *controuerſiæ* exortæ ſunt, vbi deputatum poſtgenitis non in annis ſolum reſtitibus, ſed *inter rarum poſſeſſione* conſtitutum eſt. Huic enim quum adnexa vt plurimum varia iura ſint, ſuperioritate nihilominus ſoli principi regenti reſeruata; quotidianæ oriri ſolent *collifiones iurium*, quæ ad ſuperioritatem et quæ ad deputatum pertinent, quorum poſteriorum ad exercitium *conſiliarios* quidem et *cancellariam*, non *regimen* poſtgenitis habere permittitur (a). Quod ad ipſa iura attinet, potiffimum ex cuiusque familie legibus iudicandum, an cui *ſingula iura*, an *complexus* iurium dentur; deinde *in deputato* omnino *principalis* ſemper *ſinis* reſpiciendus, vt iis, quæ ad *uſum* pertinent, præfertim contineatur; nec tamen ex altera parte *principia regalitatis* intuitu poſtgeniti *perinde ac intuitu priuatum* recte adplicentur.

(a) LVDOLF *de iure primog.* part. ſpec. §. 12. n. 20. p. 69., BERGER *ſupplem. ad electa diſcept. forenſ.* part. 2. p. 1732. ſq.

§. 51.

Alia quaestio subinde oritur *de augendo apanagio auctis primogeniti redditibus*, quale quidem apanagii augmentum satis aequum est, si augmentum reddituum sine primogeniturae iure etiam postgeniti participaturi fuissent, nec tamen omnino proportionem auctorum reddituum sequitur, si iam antea pro dignitate familiae postgenitis, quantum satis, prospectum fuit. Contra insigniter *imminutis primogeniti facultatibus* etiam apanagium imminui eadem aequitas postulat (a). *Decedentium postgenitorum apanagia* emolumento cedunt primogenito, nisi specialis forte lex familiae reliquis ea postgenitis adcrefcere iubeat (b).

inter alia
super au-
gendo
minuen-
dove apa-
nagio.

(a) Compara, si lubet, quae ex instituto scripti in libello allegato supra ad §. 47. num. 15.

(b) Cocceii *deduct.* tom. I. p. 906. n. 47., Heinecc. *consil.* 108. p. 587., Cramers *Nebenst.* part. 21. num. 4.

§. 52.

Ad introducendum ius primogeniturae per obseruantiam *confirmatio caesarea* requiritur, eaque occasione, an postgenitis satis prospectum sit, merito omnium circumspcctione disquiri solet. Ipsa *introductio*

Supereff
4) quo-
modo in-
troduca-
tur pri-
mogeni-
tura?

ductio autem fieri aliter nequit, quam *aut pacto* plurium sui iuris agnatorum, *aut dispositione capitis familiae* vel stirpis pro suis cuiusque posteris, quorum tamen si iam plures adsunt, multo difficilior res est, quam nondum aut non plus vna suscepta prole mascula.

§. 53.

et 5) qui-
nam reli-
qui eius
effectus
sunt?

Ad effectus introductae primogeniturae inter alia etiam *praecedentia primogeniti* prae postgenitis linearumue postgenitarum agnatis natu maioribus pertinet. Ceteroquin tamen *immediati* hi omnes manent, et sub iurisdictione caesarea constituti, nec *iure Austraeugarum* minus quam primogeniti praediti (a); licet intuitu eorum, quae in ipso territorio possident, speciale simul forum rei sitae et landfaffiatu, uti et forum contractus, arresti, delicti cet. fortiri possint.

(a) Comparari hic possunt: 1) Franc. Adolph. BLESEN diss. *de iurisdictione principis regentis in fratres apanagiatos*, Gieß. 1746., 2) Ioh. Fried. WAHL diss. *de sententiarum summorum S. R. I. iudiciorum contra principes apanagiatos executione*, Goetting. 1749.

CAP.

CAP. VI.

DE COMPOSITA
COMPLVRIVM FAMILIARVM
SVCCESIONE HODIERNA.

§. 54.

Tam vnuerse quidem in familiis Germaniae illustribus successio hodie ex primogenitura obtinet, vt Indies rariora fiant diuisionis aut communionis aliusue succedendi modi exempla (§. 44.). At fieri tamen I) potest, vt *primogenitura* non plane vnuerfalis, sed *intuitu certarum modo terrarum* obtineat, in reliquis *postgeniti succedere* possint; veluti quae initio erat *primogeniturae electoralis* ratio, quippe quae *in ipsis modo terris electoralibus*; non aequè in reliquis obtinebat. Similique ratione contigit e. g. *in familia Brandenburgica*, vt lineae postgenitae in *terrīs Onoldinis Baruthinisque* succederent, in reliquis omnibus sola linea primogenita.

Composita datur successio
1) ex primogenitura et diuisione;

§. 55.

Quumque II) in plerisque familiis illustribus nouiore demum aeuo primogenitura

2) alia generalis successio familiae,

alia specialis cuiusque lineae; ra introducta sit, posteaquam iam dudum antea terrae inter plures stirpes diuisae fuerant; harum quaeque ut plurimum figillatim ac seorsum *primogenituram* demum introduxerunt, ceu *ordinem succedendi specialem* abhinc *in quavis stirpe* obseruandum, eumque probe iccirco *distinguendum a modo succedendi generali*, qui *intuitu totius familiae* pluriumque eius stirpium inter se adhuc diuersa plane ratione obtinere potest.

§. 56.

Denique III) haud raro contigit, ut e *pristinis* eiusmodi *diuisionibus indiuisae* relinquerentur *nonnullae terrae reditusue aut iura*, diuisu forte difficiliora, certoe fini dicata. Qua ratione adhuc inter plures stirpes vnus familiae, quarum quaeque alias hodie *primogenituram* obseruat, haud infrequenter deprehenditur 1) *communio* certorum bonorum, redituum, iuriumue, veluti metallifodinarum praefertim, academiarum, curiarum feudalium, ordinum comitiorumque prouincialium, iudiciorum aulicorum, et quae sunt reliqua. Quin passim 2) etiam *senioratui* siue

3) alia vnuerfalis, alia particularis ratione certorum bonorum iuriumue.

ue *maioratui*, et vel *minoratui* ea ratione singularia bona iuraque tributa sunt (a); nec 3) denique *alternationis* eiusmodi defunt exempla (b). Quae tamen omnia ad modum succedendi particularem spectant, a successione, quae vniuerse in familiis illustribus obtinet, caute distinguendum.

(a) Conf. 1) Ern. CREGEL *diff. de maioratu*, Altorf. 1658., 2) Fried. Lud. com. in SOLMS *diff. de maioratu*, Lips. 1729., 3) Ioh. Vlr. CRAMER *diff. de minoratu in familiis illustribus*, Marb. 1738.

(b) Conf. Ioh. Phil. SLEVOGT *de alternatione*, vulgo *Mutschierung*. Jen. 1691.

CAP. VII.

DE SVCCESIONE FEMINARVM ILLVSTRIVM POST EXSTINCTAM STIRPEM MASCVLAM.

§. 57.

In qualicumque succedendi ordine quamdiu stirps mascula a primo acquirente oriunda continuatur; de successione filiarum illustrium nulla quaestio est. **Quam-** Successio feminea alia est tota gente, alia vna stirpe extincta.
pri-

primum vero stirps mascula deficit, si quidem I) *tota gens* cum ea *extincta* est, feuda quidem mere masculina ad dominum directum eumue, qui legitima ab eo expectatiua praeditus est, transeunt; in reliquis autem familiae bonis *ius succedendi* nunc *femineae stirpi aperitur*. Sin II) *vnus* modo *lineae* stirps mascula decedit; feuda quidem bonaque auita ad reliquos agnatos ab eodem primo acquirente oriundos, modo diuisio forte totalis olim facta aut omissio communis manus haud obstat (§. 37. sq.), exclusis filiabus extinctae stirpis, transeunt. *In mobilibus* autem et *nouiter acquisitis* extinctae lineae nunc pariter *filiabus* huius stirpis *successio* competit. Vnde *duplex* proprie *femineae successio* *genus* est, siue tota quadam gente; siue vna dumtaxat stirpe extincta.

§. 58.

I) Vtroque casu quaeritur
 1) an filia vltimi defuncti reliquis praece-dat?
 In vtraque femineae successio-
 nis specie prima eaque difficillima quaestio est, cui
primum inter plures posteros femineos *successio*
deferenda sit (a). Quae licet nec lege
 generali, nec per obseruantiam vniformem
 decisa sit, ex analogia tamen recte
 sic resolui videtur, vt, iure licet succeden-
 di iam omnium aequali, ordo tamen succe-
 dendi

dendi ab ultimo defuncto reperendus sit (§. 19.), ideoque *filia ultimi defuncti* aliis omnibus merito praeferatur (b). Nec enim principia aliarum sub conditione resolutiua factarum renunciationum hic recte adplicantur (§. 25.), nec reseruatio renunciationibus adiici solita contrarium operari potest (c).

(a) Pertinent huc in primis sequentes scriptio-
nes controuerfae: 1) Henr. Christ. SENKENBERG
demonstratio *filiam ultimi gentis suae in regnis et
principatibus priuatiue succedere*, Goetting. 1736.
denno posthaec edita sub tit. *de successione filia-
rum*, Giesl. 1742., 2) Ioh. Vlr. CRAMER diss.
qua iura genuina *de renunciationibus filiarum,
clausulis successione reseruatuiis harumque valore*
vindicanur, Marb. 1736., 3) H. C. SENKEN-
BERG disquisitio vltior *de iure succedendi pro-
ximioris feminae illustris prae remotiore*, Goet-
ting. 1737., 4) Ioh. Vlr. CRAMER diss. *de vero
ordine succedendi feminarum secundum ius primo-
geniturae*, Marb. 1742.

(b) Compara, si lubet, quae exposui in den
auserlesenen Rechtsfällen part. 3. resp. 99. p. 817.
sq., et in deductione sub tit.: *Ungrund der Regre-
dient-Erbchaft, welche am Reichshofrath gegen
die Gräfflich Limburgischen Allodial Erben eingekla-
get werden wollen*, 1767.

(c) Ob-

(c) Obseruatu dignum est, post renunciatio-
num, quae iam ab a. 1214. inde reperiuntur,
exempla (§. 25. b.) primum, quod inueniri huc-
usque potuit, clausulae reseruatuae exemplum
occurrere in pacto quodam Austriaco a. 1332.
BOSTEL diss. *de orig. renunc. filiar. illustr.* ap-
pend. p. 4., *meine jurist. Encyclop.* p. 231.

§. 59.

2) qualis
ordo suc-
cedendi
obtineat,
ultimo
defuncto
improli?
Vltimo defuncto improli e reliqua fe-
minea progenie succedendi praerogatiuum
habet, *aut* cui *primogenitura* fauet, qua-
tenus hoc ius etiam hunc in casum obtinet,
aut qui *alia ratione* vltimo defuncto *pro-*
prior est, pro eo, qui antehac in familia vi-
guit, successionis ordine, siue ex gradus
praerogatiua, siue in stirpes, semper ta-
men respectu vltimi defuncti habito; ea-
demque ratione abhinc *continuat* suc-
cessio.

§. 60.

II) Ex-
stincta
modo
vna stirpe
eius filia-
bus est
hereditas
mobilia-
ris;
In successione feminea post vnam mo-
do stirpem masculam extinctam praecipua
est cura *separandi feudum ab allodio* (a),
quo posteriore nomine tum *nouiter acqui-*
sita huius lineae, tum speciatim *mobilia*
territorio non adnexa nec fideicommissio ob-
stricta comprehenduntur. Vnde et gene-
ratim

ratim *hereditas mobilis* ea vocari solet, eaque optime sic definiiri posse videtur, vt sub ea comprehendatur, quidquid ita comparatum erat, vt vltimus defunctus per modum vltimae voluntatis de eo disponere potuisset (b). Contra non *feuda* solum, sed et *allodia auita*, amborumque et *per- tinentiae* perpetuo territorii vsui destinatae, et *meliorationes*, et *fructus* vltimi anni ad agnatos transeunt (c).

(a) Conf. Chr. Gottfr. HOEMANN diff. *de iure separandi allodium a feudo*, Viteb. 1727.

(b) Car. Aug. ab VFFEL diff. *de hereditate mobiliari personarum illustrium*, Ien. 1740.

(c) G. L. BOEHMER *princip. iuris feud. §.* 53. et 494. ibique alleg.

CAP. VIII.

DE SVCCESIONE
IN TERRIS GENTIS EXSTINCTAE,
NON SVPERSTITE AVT SVCCESIONIS
INCAPACE STIRPE FEMINEA.

§. 61.

Si quando e posteris primi adquirentis ne- Exincta
mo superest, iure succedendi praedi- gente D
tus, feuda a-

G

periu-
tur domi-
no, nisi
adfit ex-
spectati-
ua.

tus, *sive iam tota gens extincta, sive superstes stirps feminea successionis incapax sit; terrae feudales reuertuntur ad dominum directum, a quo aut alteri vasallo ex noua gratia reinfeudantur, aut consolidantur cum dominio directo, nisi qua iam expectatiua in hunc casum data fuerit. Imperatorem in specie iam dudum leges monuerunt, vt feuda aperta in domanium imperii conuerteret, ideoque nec expectatiuas sine consensu electorum concederet, quin ab a. 1711. inde nec sine consensu principum, comitum, cet., si de principatu seu comitatu ageretur (a).*

(a) CAPITVL. (1519.) art. II. §. 10. II.:
 "Wenn auch inskünftige Lehen dem Reiche (add. 1658.: durch Todesfälle oder Verwückung) eröffnet und lediglich heimfallen werden, so etwas merkliches ertragen, als (add. in perpet. et 1711.: Churfürstenthümer,) Fürstenthümer, Graffschaften und Herrschaften, Städte u. d. g., die sollen und wollen wir, (perpet. et 1711.: die Churfürstenthümer ohne des churfürstlichen collegii, die Fürstenthümer, Graf- und Herrschaften, Städte u. d. g. aber, ohne der Churfürstlichen, Fürstlichen, auch (wenn es nehmlich eine Reichsstadt betreffen thut,) Städtischen collegiorum) Vorwissen und Consens ferner niemanden leyhen (add. 1619.: auch niemand einige Expectanz oder Anwartung darauf geben);

geben); Sondern zu Unterhaltung des Reichs, unser und unserer nachkommenden Könige und Kayser behalten, einziehen und incorporiren."

* Conf. 1) Ioh. Iac. MASCov diff. de *exspectatiuis in feudis imperii*, Lips. 1719., 2) Ioh. Gottfr. FRIEGLER de *limitata imperatoris potestate in concedendis exspectatiuis in feuda imp. maiora*, Argentor. 1750., 3) Car. Fried. de BEULWITZ de *consensu electorum ad concedenda feuda imp. tempore Rudolphi I. Imp. in usum veniente*, Francohuf. 1753.

§. 62.

In allodiis et vel in feudis accedente do-
mini directi consensu eundem cum ex-
spectatiua effectum habent *pacta confrat-*
ernitatum inter duas pluresue familias in-
ita (a). Quorum antiquioribus *confirma-*
tio caesarea generalis ex capitulatione Leo-
poldina vindicatur (b). Ab a. 1711. inde
singulorum eiusmodi pactorum confirma-
tionem peti oportuit (c).

(a) Conf. in genere de hoc argumento: 1) Dom. ARVMAEI diff. de *confraternitatibus, confederationibus et pactis successoriis principum et illustrium familiarum*, Ien. 1614. in eius *discursur. publ.* Vol. I., 2) Helf. Vlr. HVNNIVS de *confraternitate*, Gießl. 1619. in *diff. Basil.* Vol. I.

G 2

n. 16.

n. 16. et in HAMPEL *nucl. discurs. iur. publ.* p. 722.; 2) Bened. CARPZOV *diff. de pacto confraternitatis Saxo-Hassiacae*, Lips. 1647.; 4) Ioh. Volkm. BECHMANN *diff. de confraternitatibus illustrium familiarum in ciuitate Germanorum*, Ien. 1666. 5) Nic. MARTINI *diff. 2. de successione principum aliarumque personarum illustrium patritia per confraternitatem*, Kil. 1672., 6) Henr. Ant. SPEIRMANN *de iustitia confraternitatis publicae*, Arg. 1678.; 7) Henr. BODINVS seu potius, qui verus auctor est, Diet. Herm. KEMMERICH *de pacto confraternitatis Saxonico-Brandenburgico-Hassiac*, Hal. 1718.

(b) CAPITVL. LEOP. (1658.) art. 6. in f. "Wir wir denn auch die vor diesem unter ihnen, (den Churfürsten) den Reichs- constitutionibus gemäß gemachte vniones gleichergestalt, zusörderst aber die unter Churfürsten, Fürsten und Ständen aufgerichtete Erbverbrüderungen hiermit confirmiren und approbiren."

(c) CAPITVL. CAR. VI. (1711.) art. 1. §. 9. "Sollen und wollen auch Churfürsten, Fürsten und Ständen die vor diesem unter ihnen, den Reichs- constitutionibus gemäß gemachte vniones, zusörderst aber die unter Churfürsten, Fürsten und Ständen aufgerichtete Erbverbrüderungen — auf gebührendes Ansuchen ohne Weigerung und Aufenthalt in beständiger Form confirmiren 2c."

§. 63.

Sin nec a primi acquirentis posteris quisquam superest, nec extraneo ius est ex pacto confraternitatis; *ultimus gentis* suae de allodiis libere disponere, pacisci ac testari potest, eiusque cum morte alioquin cessat omnis bonorum aitorum seu fideicommissaria qualitas (a).

(a) Conf. Sam. Fried. WILLENBERG *de iuribus ultimi gentis suae*, Ien. 1735. 4.

§. 64.

Quoties itaque aut feudum apertum consolidatur, aut reinfodatur, aut successio vi expectatiuae pactivae confraternitatis ad extraneum pervenit, superstiti prole feminea aliove ultimi gentis herede allodiali; *separatio iterum feudi ab allodio* necessaria est (§. 60.).

CAP. IX.

DE SVCCESIONE ADSCENDENTIVM
ATQVE COGNATORVM.

§. 65.

Ex omni haecenus descripta succedendi ratione iure sanguinis nemo ad successione

x) pater-
norum, fionem vocatur, nisi *praemortuis* iam *adscendentibus*, qui iam antea successerant, aut, si vixissent, succedere poterant; nisi fingas *patrem* superstitem cedere possessiones suas filio, quo casu si filius improles decesserit, omnino pater quasi postliminio ad hereditatem luctuosam non potest non admitti (a).

(a) Conf. II. F. 14., et II. F. 49.

§. 66.

2) mater-
norum et
II) co-
gnato-
rum. Quod ad *adscendentes* attinet, *quorum e parte successio haud delata* fuit, veluti *matrem* eiusque maiores in bonis paternis et auitis, quum a primo acquirente non descendant, nec successiois capaces sunt, nisi aut ex dispositione ultimi gentis, aliaue ratione, qua et quilibet extraneus succedere potest, aut ex eo demum capite, quod *in bonis ultimi gentis*, nulla eius dispositione, nec anteriore pacto successorio existente, in subsidium successio iuris communis obtineat. Qua ratione etiam *cognatorum* successioi locus esse potuerit.

CAP.

CAP. X.

DE OBLIGATIONE SVCCSSORIS
EX FACTIS ANTECESSORIS. *

(*) Generatim hic comparari possunt 1) Fried. GERDES *de obligatione successorum*, Gryphisw. 1682. in eiusd. *operib.* tom. 2. p. 636., 2) Paul BERGMANN *de naturali obligatione successorum ex facto antecessorum summam potestatem in republica habentium*, Helmst. 1684., 3) Henr. COCCIVS *de obligatione successorum*, Heidelb. 1685. in ei. *disput.* Vol. I. n. 62., 4) Casp. Matth. MÜLLER *de obligatione successoris feudalis ex facto antecessoris*, Rost. 1692., 5) Georg. BAYER *de obligatione successoris illustris*, Wittenb. 1714. in *opusc.* p. 326., 6) Ioh. Pet. A LVDEWIG *de obligatione successoris in principatus et clientelas*, Hal. 1714. in *opusc. misc.* tom. I. p. 539., 7) Iust. Georg. CHLADENIVS *de obligatione ex facto praedeccessoris*, Wittenb. 1725., 8) Ioh. Mich. RVDELL *de successore in regimine*, Altorf. 1727., 9) Cor. Oth. RECHENBERG *progr. de obligatione successoris in administranda republ.*, Lips. 1734., 10) Deduction, daß ein successor in principatu die Schulden des antecessoris zu bezahlen nicht schuldig sey, in PISTORII *amoenit.* part. 3. p. 795. seq., 11) Zweyer berühmter Rechtsgelehrten Erörterung der Frage: ob ein Landesherr seiner Vorfahren Schulden zu bezahlen gehalten sey? 1752.

§. 67.

Obligatio
succes-
oris I) in
iis, quae
ab ante-
cessore
domino
territo-
riali fa-
cta;

Successor in territorio, quicumque de-
mum fuerit, ea, *quae antecessor tanquam
dominus territorialis* legitime in vim obli-
gandi perpetuam *peregit*, indistincte prae-
stare tenetur; adeoque *conventiones terri-
toriales* cuiuscumque generis rite conditas,
(veluti pacta cum ordinibus prouincialibus
inita, vel cum vicinis, veluti recessus limi-
tum, quin et aes alienum ab ipso territorio
sub auspiciis principis contractum), item
privilegia aliasue *concessiones* legitime im-
petratas, non magis, quam ipse anteces-
sor, reuocare potest (a). *Precario* vel *vi-
tio* impetrata, vel *ad tempus* concessa reuo-
cari posse, non ex iure successoris, sed ex
natura rei repetendum est (b).

(a) Struben rechtl. Bedenk. tom. I. p. I. 267.

(b) Strube l. c. p. 3.

§. 68.

II) in iis,
quae
principi-
bus cum
priuatis
commu-
nia sunt,
I) si alius

Similiter in obligationibus, quae etiam
cum priuatis communes principibus esse
possunt, successor in territorio incumbunt
omnia, quibus *successor feudalis* stringitur,
veluti quae *in rem* feudi vel successoris ver-
sa, aut *cum consensu successoris* contracta,
aut

aut quae *generatim* ex conditione cuius-^{in feudo,}
 que familiae illustris praestari *necessaria*^{alius}
 sunt, veluti impensae funeris, vidualitia,^{in allodio}
 apanagia, dotes, item salaria officialium
 cet.; ita tamen vt, *si alius in feudo, alius*
in allodio successor, exceptis iis, quae in
 rem versa, *ille tantum in subsidium*, ex-
 cusso demum allodio teneatur; adeo vt ge-
 neratim, quae ex fructibus feudi seu ex re-
 ditibus territorii soluenda erant, hoc casu
 massae hereditatis allodialis iure meritoque
 decedant (a).

(a) Struben rechtl. Bedenken tom. 1. pag. 6.
 145. 237. 238. sq., tom. 2. p. 13. seq.

§. 69.

Successor autem *in feudo*, qui *simul*²⁾ *si vnus*
successor in allodio et *heres defuncti* est,^{idemque}
 huius factis et aere alieno indistincte strin-^{in feudo}
 gitur; *nisi* aut *repudiet allodium*, aut hu-^{et allodio}
 ius hereditatem *cum beneficio inuentarii*^{succedit;}
 adeat. Solum *filio successor* hoc vtrum-^{speciatim}
 que beneficium negatur ex textu II. F. 45.
 (a); at facta tamen in praeiudicium iuris
 ex pacto et providentia maiorum quaesiti
 nec filios stringunt; nec iniquum est absol-
 ui filium ab aere alieno a patre citra omnem
 necessitatem et vtilitatem territorii et fami-
 liae

liae contracto, si nihil plane bonorum ab eo
relictum est, in quo heres eius esse possit
filius (b).

(a) II. F. 45.: “Si contigerit vafallum sine o-
mni prole decedere, *agnatus*, ad quem vniuer-
sa hereditas pertinet, *repudiata hereditate, feu-
dum*, si paternum fuerit, *retinere poterit; nec
de debito hereditario aliquid feudi nomine soluere
cogitur*; sed in fructibus, si quos reliquit, vt
de eis debitum soluatur, quo tempore deceffe-
rit, secundum quod supra diximus, considera-
bitur. Vbi vero *filium* reliquit, ipse *non potest
hereditatem sine beneficio repudiare*, sed aut v-
trumque retineat, aut vtrumque repudiet; quo
repudiato ad agnatos, si paternum sit, pertine-
bit. Et licet alterum sine altero retinere non
possit; agnatis tamen consentientibus poterit do-
minus eum, si voluerit, quasi de nouo beneficio
inuestire; quo facto licebit ei repudiata heredi-
tate feudum tenere, nullo onere ei hereditario
imminente.”

(b) In diuersas hac de re sententias confer in
primis REINHARTH *ad Christinaeum* vol. I. obs.
52., et CRAMER *obs.* tom. I. obs. 280.

LIB. II.
DE RELIQUIS PRINCIPVM
PRIVATIS IVRIBVS.

CAP. I.

DE IVRIBVS ET OBLIGATIONIBVS
CONIUGVM ET PARENTVM
ILLVSTRIVM.

§. 70.

Iura et obligationes *coniugum illustrium*, ^{I) Iura coniugalia A)} in iis, quae ad vinculum matrimonii pertinent, *inter catholicos* a iure canonico et concilio Tridentino, *inter euangelicos* a sola sacra scriptura librisque euangelicorum ^{quoad vinculum matrimonii;} symbolicis pendent; praeterquam quod *nonnulla* singulari quadam *obseruantia* omnium fere *principum communi* definiantur. Qua ratione diiudicanda sigillatim sunt singularia nonnulla illustrium circa sponsalia, proclamationem, benedictionem sacerdotalem, et consummationem matrimonii. In quaestionibus de gradibus prohibitis, de nullitate matrimonii, de diuortio cet. suae quisque sequitur religionis dogma-

dogmata; *catholici* quidem sub iurisdictione episcopali et pontificia, *euangelici* tum ab ea, tum a iurisdictione caesarea in hac re exempti (a).

(a) Generatim hic comparari possunt 1) Nic. MYLERI *gamologia* siue de matrimonio personarum imperii illustrium tam inter se, quam cum exteris. Stuttg. 1664., 2) Henr. LINCK diss. de illustrium imperii personarum deductione ad domum, vulgo fürstlicher Heimführung, Altorf, 1681., 3) Joh. Joach. Müller vom Dispensations-Rechte in verbotenen Ehen der Fürsten und Stände, Jen. 1706., 4) Ioh. Fried. DVLSSECKER de matrimoniis personarum illustrium in imperio R. G., Argent. 1716., 5) F. L. E. S. von B. Friedr. Lud. edlen Herrn von Berger) reflexiones über ein Helmstädtisches responsum iuris, darinnen 2. quaestiones, validitatem pacti domus illustris, libertatem circa matrimonia constringentis betreffend, etörtert werden, 1723., 6) Iust. Henn. BOEHMER diss. de secundis nuptiis, praecipue personarum illustrium, Hal. 1723., 7) Ioh. Pet. de LVDWIG diss. de matrimoniis principum per procuratores, Hal. 1724., 8) Hier. Fried. SCHORCH diss. de singularibus iuribus circa ineunda matrimonia principum et statuum imperii, Erf. 1748., 9) Io. Ge. ESTOR diss. de diuortio, praesertim personarum diuersae religionis illustrium in Germania, Marb. 1747.

§. 71.

E pristinis Germanorum moribus conseruarunt familiae illustres vsu *morgengabae*, ceu *doni*, quod *sub initium consummati matrimonii* maritus nouae coniugi dat (a). Hodie *pactis ea nuptialibus* in antecessum definiri solet (b), eiusque *proprietas* cedit donatariae, vt tam inter viuos quam mortis causa disponere de ea possit; quo tamen non facto coniuge sine liberis defuncta ad maritum eiusue successores *recidit* (c).

B) quoad reliqua,
1) mere Germanica, veluti a) morgengabam;

(a) Conf. 1) Io. Ge. LVPIN diff. de donatione matutina seu morgengaba, Alt. 1671., 2) Nic. Hier. GVDLING diff. de emtione vxorum, dote et morgengaba, Hal. 1722., 3) Dan. NEHRMANN differt. de dote, speciatim morgengabae, Vpsal. 1742.; 4) Sam. REICHEL diff. de origine ac definitione morgengabae, Lips. 1757.; 5) Ge. Aug. SPANGENBERG exercit. acad. antiqua doni Germanorum matutini, quod vulgo morgengabam appellant, qua originem, qua rem sistens, Goetting. 1767.

(b) Addita vt plurimum clausula: wie Morgengabs-Recht und Gewohnheit ist, et vel singulari conuentione, quam vocant Morgengabs-Beschreibung. Conf. quoque Koelers Münzbelust. tom. 10. p. 189. sq.

(c) Vide-

(c) Videfis, quae ex concentu pactorum illustrium nuptialium de a. 1544. 1583. 1591. 1628. 1646. 1689. deduxi in den auserlesenen Rechtsfällen part. 2. p. 478.

§. 72.

b) vidualitium,

Similiter ex antiquo Germaniae more VIDVALITIVM maritus coniugi in casum futurae viduitatis constituit, *vt tamquam vidua pro dignitate familiae viuere possit*; qua mente vt plurimum *reditus annui* in certa pecuniae summa, subinde et addita *penu et suppellectile*, vna cum *habitatione* futurae viduae adsignantur. Idque vidualitium sua natura *tantum ad tempus viduitatis* durat, adeoque cessat, quamprimum vidua ad secunda vota transit, nisi expresse contrarium conuentum fuerit (a).

(a) Comparari hic potest filua scriptorum de vidualitio et dotalitio, quos enumerat Io. Henr. Chr. de SELCHOW *elem. iur. Germ.* (edit. 3. 1767.) §. 449. p. 532., e quibus in primis hic notari merentur: 1) Nic. HENELIVS *de iure dotalitii*, Frf. 1660.; 2) Lud. MENKEN *de quantitate dotalitii, praecipue Saxonica*, Lips. 1706.; 3) Ioh. Vlr. CRAMER *progr. de aequitate quantitatis dotalitii viduarum illustrium*, Marb. 1733. (*opusc.* tom. 2. p. 626. sq.); 4) Io. Ge. ESTOR *de dotalitio propter secundas nuptias cessante*, Ien. 1736.; 5) Henr.

5) Henr. Chr. SENKENBERG *de dotalitio prioris matrimonii durantibus secundis vxorum votis ipsis relinquendo*, in eius *meditation.* (Giesl. 1740.) p. 42 - 114.; 6) Henr. NETTELBLATT *de dotalitio*, Rost. 1746.; 7) Io. Ge. ESTOR *diff. de iuribus quibusdam viduarum mulierum equestrum ratione amittendi vitalitii, dotalitii, item de vera notione vocis Leibzucht, de donatione propter nuptias, portione statutaria et adquaestu connubiali*, Marb. 1748.; 8) Io. Fried. EISENHART *diff. de dotalitio viduarum summorum in Germania praesulum protestantium*, Helmst. 1748.; 9) Chr. Henr. BREVNING *diff. de dotalitio ob secundas nuptias non cessante*, Lips. 1754.; 10) Dav. Ge. Strube vom Ursprunge des deutschen Wittwens und Leibgedings, in den Nebenstunden, part. 5. p. 270 - 291.; 11) Joh. Alr. v. Cramer: ob ein Leibgeding, so simpliciter oder pure constituirte, durch Verrückung des Wittwensstuhls verlohren gehe? in den Wegl. Nebenst. part. 9. p. 1 - 14.; 12) Estors neue kleine Schriften, part. I. p. 313. sq.

§. 73.

Vicissim ex eodem mere patrio iure marito vxor olim nihil praeter *adparatum instructumque* suum inferebat (a). Quumque nihilo secius mariti officium esset, vt tam durante matrimonio quam in futura viduitate coniugi pro dignitate alendae prospici-

c) adparatum instructumque.

spiceret; idem adhucdum inter illustres iuris est, si vel nihil marito vxor attulerit.

(a) Conf. 1) Io. Ge. ESTOR diff. *de adparatu et instructu muliebri nuptiarum praeter dotem patris dotalibus promisso*, Marb. 1744.; 2) Chr. Henr. BREVNING. diff. *de vaderphio veterum Germanorum*, Lipf. 1752.; 3) Henr. Gottl. PIERER diff. *de differentia dotis et instructus muliebris*, Lipf. 1761.

§. 74.

2) ex iure Romano
a) accessit dos,

Ex quo autem in usum venit, ut illustres etiam feminae praeter adparatum et instructum muliebrem insigni *dote* instruere non oriri variae *de dote* Romano more *repetenda* quaestiones; sed nec impediri potuit Romanorum Germanicorumque morum satis singularis in hac re *commixtio*, quae tamen *in pactis* illustrium nuptialibus *miro* quodam *concentu composita* deprehenditur.

§. 75.

et donatio propter nuptias.

Ante omnia doti inferendae, vel inclusa summa adparatui et instructui dicata ex parte mariti aequari solet eiusdem quantitatatis *donatio* quam vocant *propter nuptias* (a); ea ut plurimum mente, ut in casum finiti

niti matrimonii, *quae marito superstiti forte in dotem dantur iura, eadem vicissim viduae in donationem istam tribuantur*; veluti ut viduo dotis, viduae donationis propter nuptias usufructus ad dies vitae, etiam post secundas nuptias, relinquatur; aut plane in casum improlis matrimonii *vti de dote in emolumentum vidui, sic de donatione propter nuptias in emolumentum viduae lucranda conueniatur*. Quali pacto ceterum non adiecto *repetitioni dotis* e regulis iuris Romani omnino locus est.

(a) Conf. 1) Chr. Gottl. HORMANN *diff. de differentiis iuris Rom. et Germ. in donatione propter nuptias*, Francof. 1727.; 2) Ioh. Gottl. HEINECCII *diff. de uxore per donationem propter nuptias de alimentis secura tantum*, Hal. 1740.

§. 76.

Deinde ut plurimum quincunces *dotis* Indeque
atque donationis propter nuptias usurae b) augmentum
 superstiti viduae tamquam *augmentum vi* vidualitii,
dualitii constituuntur; ita quidem, vt,
 cessante licet post secunda vota vidualitio,
 tamen dos adhuc repeti possit, et perceptio
 usurarum donationis propter nuptias
 ad dies vitae perduret.

H

§. 77.

§. 77.

cuius sub
nomine
dotalitii
varia iura
sunt.

Quodsi porro id, quod habita dotis
proportione viduae promittitur, speciali
dotalitii nomine a reliquo vidualitio distin-
guitur; *dotalitium* quidem *illationem do-*
tis supponit, secus ac vidualitium; atque
illud *non aequae* ac posterius *vna cum secun-*
dis votis expirat. Nonnusquam plane
omne dotalitium in *duplicatis* dotis donatio-
nisque propter nuptias, aut, si maus, *qua-*
druplicatis solius dotis *vsuris* quincuncibus
ipso iure constitutum, ipsamque *dotem*
tunc *dotalitium absorbere*, adeoque aut il-
lius repetitionem, aut huius optionem,
non utramque simul esse viduae, statuitur.
Quae tamen omnia non tam *inter illustres*,
quam inter nobiles, inque his e Saxonico
potissimum iure obseruantur.

§. 78.

c) Repe-
titio dotis
et para-
pherna-
lium.

Denique *repetitio dotis* in casibus, qui-
bus vi pactorum dotalium ei locus est, *ex*
feudo et territorio aucto, si vel maxime pa-
cta dotalia a successore subscripra fuerint,
non nisi in subsidium, excusso demum al-
lodio fieri potest, nisi et *illatam* et *in rem*
versam esse *dotem* doceatur, veluti quo ca-
su simpliciter successor in feudo et territo-
rio

rio obligatur. *In ceteris*, tum quae ad repetendam dotem, tum quae ad *paraphernalia* pertinent, *ius commune* etiam inter illustres obseruatur. *Communio bonorum* hic exsul per se intelligitur (a).

(a) Aemil. Lindou. HOMBERGK ZV VACH diff. de *communione bonorum inter coniuges nobiles atque illustres exsule*, Marb. 1767.

§. 79.

Nec in *coniugem* (a), nec in *liberos* principibus Germaniae *potestas iudiciaria* seu territorialis est, quum *immedietas* personarum iis negari nequeat, nec ab exteris principibus independentibus hic argumentum valeat. Ceterum *patriae potestatis* iura quo magis extendit ius Romanum, eo conuenientius quadrat hodiernae illustrium conditioni (b). Vnde nec *emancipationum* defunt exempla illustria (c).

II) Potestas maritalis et paterna.

(a) Christian Schöne rechtliches Bedenken: ob eines regierenden Fürsten und Landesherrn Gemahlinn ihres Gemahls Unterthanum sey? Leipz. 1733.

(b) Conf. 1) Io. Henr. BOECLER de *patriae potestate principum imperii*, Arg. 1709., 2) Ge. Adolph. SCHUBERT progr. de *patriae principum imperii potestate*, Lips. 1719., 3) Casp. Achat.

H 2

BECK

BECK *de potestate et iurisdictione principum speciatim S. R. I. in liberos*, Ien. 1729.

(c) Io. Ge. KVLPIUS *diff. de adoptionibus et emancipationibus principum*, Arg. 1686.

CAP. II.

DE TUTELA ILLUSTRIVM *

* Argumentum hocce in genere tractant 1) Christ. Phil. RICHTER *diff. de tutelis electorum, principum aliorumque S. R. I. statuum*, Resp. Joh. Leonh. A PÜHEL, Ien. 1669., 2) Paul Franc. ROMANVS *de tutelis personarum illustrium*, Lipf. 1674., 3) Diet. Guil. MATTHIAE *generalia tutelae ad principes et illustres personas accommodata*, Erf. 1679., 4) Ioh. Volkm. BECHMANN *de priuatorum, principum ac nobilium tutelis*, Ien. 1685., 5) Henr. COCCII *de tutelis illustrium*, Francof. ad Viadr. 1693. 4. in eius *diff.* Vol. I. n. 84., 6) Ioh. Phil. RINGLER *de tutelis illustrium*, Erf. 1694., 7) Sam. STRYCK *de tutela materna principum imperii*, Hal. 1669., in eiusd. *diff. Halens.* tom. 1. n. 12. 8) Io. Pet. de LVDEWIG *differentia iuris Romani et Germanici in tutelis testamentaria et legitima*, Hal. 1712. 4. - - - *in maternis tutelis*, Hal. 1712. - - - *in fructuum attributione, imprimis tutelae fructuariae*, Hal. 1712. in eius *opusc. misc.* tom. 2., 9) Ioh. Fried. FLEISCHMANN *de tutela datina personarum illustrium*, Arg. 1713. 4.

§. 80.

§. 80.

TUTELA ILLUSTRIVM cum tutela pri-
uatorum hoc commune habet, vt,
quemadmodum haec *supremae* cuiusque
magistratus tutelae (a), ita illa *supremae*
imperatoris tutelae subordinata sit, ideo-
que et quemlibet tutorem illustrem, *prae-*
stito iureiurando, seu in camera, seu in
consilio imperiali aulico *confirmari* oporteat.
Interea quum tutores illustres non tam ipsi,
quam per collegia ad administrandam rem-
publicam constituta tutelam administrare
soleant; ipsi quoque hodie *tutelam supe-*
riorem (*Obervormundschaft*) sibi vindicant,
eoque nomine tum officiales, tum omnia
expedienda pupilli minorisue regentis infi-
gniri solent.

Illustri-
um tute-
lae I) re-
latio ad
supre-
mam im-
peratoris
tutelam;

II) Si non
fructua-
ria. certe
utilis ea
est;

(a) Conf. Io. Gottl. HEINECCI diff. *de supre-*
ma principum magistratuumque tutela, Hal. 1730.

§. 81.

Etiamsi itaque non amplius hodie *tute-*
la fructuaria aequae ac olim obtineat, sed
illustres etiam tutores *ad rationes reddend-*
as obstricti habeantur (a); haec tamen
quotannis non tam imperatori, quam ipsi
tutori, et finita tutela minori, dum sui iuris
fit, redduntur; ad imperatorem non nisi
actio-

actione tutelae directa forte instituta deducuntur. Uniuerse adhuc illustris tutela multis modis utilitatem praebet, ideoque *ius magis, quam onus* in ea respicitur.

(a) Conf. 1) LVDEWIG *diff. de tutela fructuaria*, Hal, 1712., 2) Diet Herm. KEMMERICH *diff. an tutor illustris ad inuentarium conficiendum et rationes reddendas obstrictus sit?* Ien. 1739.; 3) PVFENDORF tom. I. *obs.* 47. p. 119.

§. 82.

hinc r)
vt pluri-
mum le-
gibus fa-
miliarum
denuntia;

Hinc plerisque tantum non omnibus *familiarum illustrium legibus* sua cuiusque tutela sic *definita* est, vt, nulla intercedente vltimi defuncti dispositione, aut matri, aut agnato siue proximo, siue seniori, aut iunctim matri et agnato deferenda sit (a), eoque sensu fere omnis tutela illustrium *patritia, raro pure legitima* est. Sed et *testamentaria* et *pacto speciali* ab vltimo defuncto definienda tutela ordinarie libera relinquitur (b). *Datiuae* tutelae inter illustres vix vquam locus est; nec iuri circa tutelam quaesito imperator detrimentum inferre potest.

(a) De materna illustrium tutela sigillatim commentati sunt STRYCK et LVDEWIG (vid. supr. pag.

p. 116. n. 7. 8.). et Ge. Henr. AYRER de *gynaecocratia tutelari viduarum illustrium*, Goett. 1746.

(b) Conf. Lud. Conr. SCHROEDER *diff. de principe imperii citra testamentum de tutela filii sui disponente*, Marb. 1749.

§. 83.

*Electo*ribus speciatim A. B. prospexit²⁾ *delecto*rum de tutela legitima (a), quae tamen^{ctorum} tutela A. salua testamentaria merito intelligitur (b), B. dispo^{tum de termino minorennitatis XVIII. an} fuit. norum completorum. Hic aliarum quarundam familiarum illustrium legibus aliter definitur; in ceteris in subsidium ex iure communi aestimatur (c), nisi *venia aetatis* ab imperatore impetretur (d).

(a) A. B. cap. 7. §. 4. : "Si principem electorem seu eius primogenitum aut filium seniores, laicum mori, et heredes masculos legitimos, laicos, defectum aetatis patientes relinquere, contingeret; tunc *frater senior* eiusdem primogeniti, *tutor* eorum et administrator existat, donec senior ex eis *legitimam aetatem* attingerit, quam in principe electore *decem et octo annos* completos censi volumus, et statuimus perpetuo haberi: quam dum exegerit, ius, vocem, et potestatem, et omnia ab ipsis dependentia tutor ipse sibi totaliter cum officio teneatur protinus assignare."

Conf. (a)

H 4

(b) Conf.

(b) Conf. 1) Dominic. ARVMAEVUS *de tutela, cura administratione electorali legitima, semper et soli agnato seniori, atque proximiori, nulla obstante dispositione testamentaria, ex lege imperii publica debita*, Ien. 1620. in eius *discurs. iur. publ.* Vol. 3. p. 30. 2) Ioh. Casp. VNRATH *de tutela electorali testamentaria*, 1648. 4. in FRITSCHII *exerc. iur. publ.* p. 1. p. 1., 3) Ioh. Rup. XAV. CHRISTMANN *de invaliditate testamentariae tutelae electoralis S. R. G. Argent.* 1726., 4) Ioh. GE ESTOR *diff. num elector secularis impuber sit in tutela electoris clerici agnati?* Marb. 1745.

(c) Conf. 1) Diet. Herm. KEMMERICH *diff. de maiore principum aetate, seu quando tutela principum finiatur*, Lips. 1714., 2) Io. Petr. DE LVDEWIG *de aetate puberum et maiorum regum, principum, clientum, subditorum*, Hal. 1725.

(d) Gottfr. Dan. HOFFMANN *de iure Imp. principibus Germaniae veniam aetatis concedendi*, Tübing. 4.

§. 84.

III) Iura tutelae, sigillatim quoad feuda imp.

Iura et obligationes tutoris et pupilli illustris ex iure communi observantur (a). Quod ad feuda imperii attinet, specialis novior sanctio iubet tutorem inuestituram nomine pupilli petere, ab hoc deinde non amplius renouandam (b).

(a) Conf.

(a) Conf. e. g. Ioh. Laur. FLEISCHER *an princeps ex factis sui tutoris possit obligari?* Hal. 1716.

(b) CAPITVL. (1711. ex mon. princ. 1663.)
 art. II. §. 5. 6.: "Wenn auch ein Ehurf. F. oder
 sonst unmittelbarer Stand und Leben-Mann des
 Reichs mit Tode abgehët, und minderjährige Le-
 hens-Erben siue puberes siue impuberes, hinter
 sich verlässet; so soll der Vormünder, oder die
 Vormündere, nach angetretener wirklichen Admi-
 nistration der Tutel oder Curatel, ihre, der min-
 derjährigen von dem Reich habende Regalien
 und Leben innerhalb Jahr und Tag wirklich
 suchen, und bey der darauf folgenden Belehnung
 das gewöhnliche iuramentum fidelitatis ablegen
 und die Gebühr entrichten; an welche derer Vor-
 münder Empfangung und eydliche Versprechung die
 minderjährige selbst, nach erlangter Puber-
 tät, und respectiue Majorenmitat, dergestalt ge-
 bunden seyn sollen, als wann sie minderjährige
 berührte Regalien und Leben, nach übernommener
 Regierung selbst empfangen, und den Lebens-Eyd
 erstattet hätten. (§. 6.) Dargegen sollen und wol-
 len wir sie, Minderjährige, nach erlangter Pus-
 bertät oder Majorenmitat zu anderwärtiger Em-
 pfängniß solcher Leben und Regalien, wie auch
 Lebens-Eyd nicht, vielweniger einer doppelten oder
 weiteren Entrichtung des Leben-Taxes anhalten,
 sondern sie bey obgedachter erster, denen Vormän-
 dern ertheilten Belehnung allerdings lassen."

CAP. III.

DE TESTAMENTIS,
PACTIS, DELICTIS,
CAVSSISQVE IVDICIARIIS
ILLVSTRIVM.

§. 85.

1) Testa-
menta il-
lustrium. **T**ESTAMENTA illustrium, quod ad
formam attinet, *solennitatibus iuris*
Romani adstricta sunt (§. 5. 6.), nisi
quod vi eiusdem iuris princeps *in suo ipsius*
iudicio valide testari possit (a).

(a) Conf. 1) Huld. ab EYBEN *de testamento principis vel comitis S. R. I.*, Giefl. 1662. 4. in eiusd. *scriptis* part. 2. pag. 378. et in FRITSCHE *exerc. iur. publ.* Vol. 2. pag. 362., 2) Ge. Ad. STRVV. *de testamentis principum imperii*, Ien. 1688., 3) Paul. Godofr. GAMBS *de testamentis principum ordinandis*, Argent. 1690., 4) Henr. COCCEIUS *de testamentis principum*, Francof. ad Viadr. 1699. 4. in eiusd. *exercit.* Vol. 2. n. 19., 5) Sam. STRYCK *de principe testatore*, Hal. 1701., 6) Ge. Wilh. LYTHER *de testamentis principum*, Altorf. 1707., 7) Ioh. Henr. FELZ *de delibata iuris publici controuersi: de testamentis principum imperii*, Argent. 1709., 8) Eberh. Sigism. WINCOP *de eo, quod circa principis imperii dispositionem testamentariam iustum est*, Erf. 1732., 9) Ioh.

Ioh. Ge. MÜHLHAVSE *de testamentis principum*,
Marb. 1733. 4.

§. 86.

Etiam in PACTIS et CONTRACTIBVS II) Pacta
ius Romanum non minus inter illustres, et contra
quam inter reliquos Germaniae ciues va- ctus;
let (a), et vel ex eodem fonte deriuanda,
si qua sunt, *singularia principum*, veluti
vt *donationes* eorum etiam ultra quingen-
tos solidos insinuatione iudiciali haud indi-
geant (b).

(a) Conf. 1) Io. STRAVCH *diff. de contractibus principum*, Ien. 1673., 2) Ge. Ad. STRVV *diff. de contractibus principum*, Ien. 1688., 3) Henr. BODINI *diff. de contractibus summarum potestatum*, Hal. 1696., 4) Henr. Andr. WALTHER *diff. de contractibus summorum imperantium*, Giesl. 1728., 5) Tob. Iac. REINHARTH *diff. de principe contrahente*, Erf. 1731.

(b) L. 34. C. de donation.

§. 87.

In DELICTIS denique etiam *constitu-* III) Deli-
tioni Carolinae sua vis est (a), vt in PRO- cta, pro-
CESSV *ordinationi cameraali* ceterisque le- cessus et
gibus imperii iudicialiis. In CONCVRSV concur-
CREDITORVM tantum hoc singulare, vt sus.
massa

massa ex redivibus, non ex ipsis bonis consistat, adeoque et omnes creditores pro ferie temporis sentim ad solutionem perveniant (b).

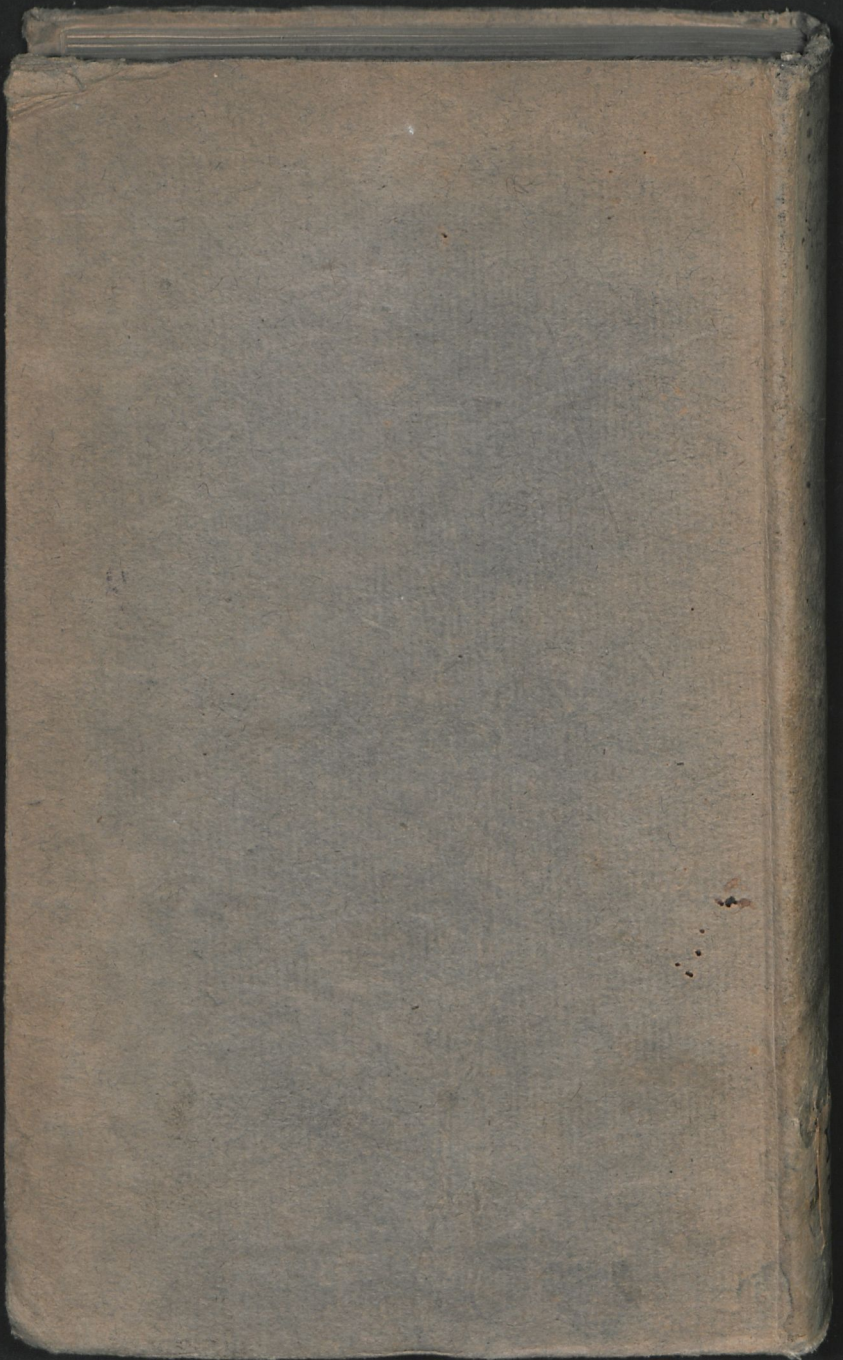
(a) Conf. 1) Io. KLEIN *de foro illustris filii delinquentis*, Rost. 1697., 2) Phil Franc. BELMONT *de iure puniendi principem in proprio vel alterius territorio delinquentem*, Erf. 1717., 3) Io. Ge. CRAMER *de natura et indole delictorum et poenarum in causis statuum Imp. R. G.*, Fr. ad Viadr. 1728., 4) Gotth. Sam. TREÜER *de iure criminali publico S. R. I. cautissime diiudicando*, Goetting. 1740., 5) Chr. Fried. Ge. MEISTER *de iure, quod in delictis personarum illustrium obtinet*, Goetting. 1748.

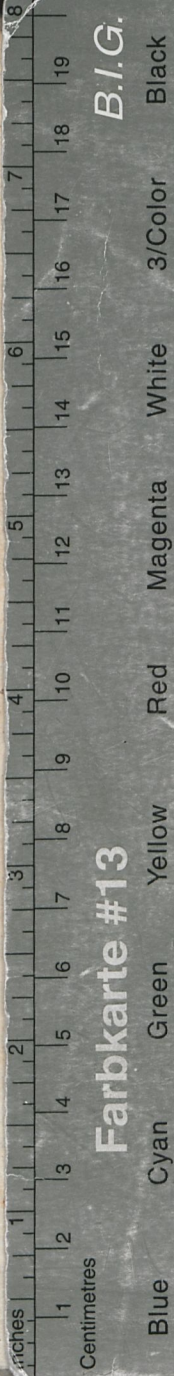
(b) Conf. Ioh. Ge. ESTOR *diff. de insigni differentia inter processum conturbationis, vulgo concursus illustrium et priuatorum*, Marb. 1758.

1078

K

IOANNIS STEPHANI PÜTTERI
I. V. D. CONSILIARII REG. AVL. ET IVRIS
PVBLCI IN GEORGIA AVGVSTA
PROFESSORIS ORDINARIJ
PRIMAE LINEAE
IVRIS PRIVATI
PRINCIPVM
SPECIATIM GERMANIAE.

GOETTINGAE
SVMTIBVS VIDVAE VANDENHOECK
1768.

1